

KIRKKAUTTA KOHTI

Pyhien ihmisten ja pääsiäiskauden ikoneja

26.2.-30.4.2011

LAPINLAHDEN TAIDEMUSEOSSA

Suomen ikonimaalarit ry:n 35-vuotisjuhlanäyttely
Yhteistyössä Suomen ortodoksisen kirkkomuseon kanssa

KIRKKAUTTA KOHTI

Pyhien ihmisten ja pääsiäiskauden ikoneja
Suomen ikonimaalarit ry:n 35-vuotisjuhlanäyttely

Lapinlahden taidemuseossa 26.2.-30.4.2011

LASARUKSEN KUOLLEISTA HERÄTTÄMINEN

Lasaruksen kuolleista herättämisen muistoa vietetään palmusunnuntaita edeltävänä lauantaina. Tapahtumasta kerrotaan Johanneksen evankeliumissa (Joh. 11:1-44). Jeesus saapuu Lasaruksen sisarten, Martan ja Marian pyynnöstä Betaniaan, koska Lasarus oli sairaana. Maria ja Martha ottavat Jeesuksen vastaan langeten hänen eteensä polvilleen. He kertovat suruissaan Lasaruksen jo kuolleen.

Järkyttyneenä Jeesus tuli haudalle. Se oli luola, jonka suulla oli kivi. "Ottakaa kivi pois", käski Jeesus, mutta Martha, vainajan sisar, sanoi hänelle: "Herra, hän haisee jo. Hän on siellä nyt neljättä päivää." Jeesus vastasi: "Enkö sanonut sinulle, että jos uskot, saat nähdä Jumalan kirkkauden?"

Kivi otettiin pois. Jeesus kohotti katseensa ja sanoi: "Isä, minä kiitän sinua siitä, että olet kuullut minua. Minä kyllä tiedän, että sinä kuulet minua aina, mutta minä sanon tämän näiden ympärilläni seisovien ihmisten tähden, jotta he uskoisivat sinun lähettäneen minut." Tämän sanottuaan Jeesus huusi kovalla äänellä: "Lasarus, tule ulos!" Silloin kuollut tuli haudasta, jalat ja kädet siteissä ja kasvat hikiliinan peittäminä. Jeesus sanoi: "Päästäkää hänet siteistä ja antakaa hänen mennä." (Joh. 11:38-44)

HERRAN RATSASTUS JERUSALEMIIN

Viikko ennen pääsiäistä vietetään Herran Jerusalemiin ratsastamisen juhlaa, palmusunnuntaita. Tapahtuma on yksi ortodoksisen kirkkovouden kahdestatoista suuresta juhlasta. Kaikki evankelistat kertovat tapahtumasta (Matt. 21:1-11, Mark. 11:1-11, Luuk. 19:29-40 ja Joh. 12:9-19).

*Seuraavana päivänä levisi tieto, että Jeesus oli tulossa Jerusalemiin. Ihmiset, joita oli saapunut juhille suurin joukoin, ottivat palmunoksia ja menivät häntä vastaan huutaen:
- Hoosianna! Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä, Israelin kuningas! Jeesukselle tuotiin aasi, ja hän nousi sen selkään, niin kuin on kirjoitettu:*

- Älä pelkää, tytär Siion, sinun kuninkaasi tulee! Hän ratsastaa nuorella aasilla. Opetuslapset eivät vielä tuolloin ymmärtäneet tätä, mutta kun Jeesus oli kirkastettu, he muistivat, että hänestä oli näin kirjoitettu ja että hänelle myös oli tapahtunut niin.

Ne, jotka olivat olleet Jeesuksen mukana, kertoivat, miten hän kutsui Lasaruksen haudasta ja herätti hänet kuolleista. Tämän vuoksi, kuultuaan millaisen tunnusteen Jeesus oli tehnyt, ihmiset lähtivät joukolla häntä vastaan. Fariseukset puhuivat keskenään: "Näettekö? Mikään ei auta. Koko maailma juoksee hänen perässään." (Joh. 12:9-19)

PYHÄ EHTOOLLINEN

Näin Jeesus puhui. Järkyttyneenä hän sanoi heille: "Totisesti, totisesti: yksi teistä kavaltaa minut." Opetuslapset katsoivat toisiaan ymmällään, tietämättä, ketä hän tarkoitti. Yksi opetuslapsista, se joka oli Jeesukselle rakkain, oli aterialla hänen vieressään. Simon Pietari nyökkäsi hänelle, että hän kysyisi Jeesukselta, ketä tämä tarkoitti. Opetuslapsi nojautui taaksepäin, Jeesuksen rintaa vasten, ja kysyi: "Herra, kuka se on?" Jeesus vastasi: "Se, jolle annan tämän leivänpalan." Sitten hän kastoi palan ja antoi sen Juudakselle, Simon Iskariotin pojalle. Silloin, heti kun Juudas oli sen saanut, Saatana meni häneen. Jeesus sanoi hänelle: "Mitä aiot, tee se pian!" Kukaan aterialla olevista ei ymmärtänyt, miksi Jeesus sanoi hänelle näin. Koska Juudaksella oli hallussaan yhteinen kukkaro, jotkut luulivat, että Jeesus oli käskenyt hänen ostaa jotakin juhlaa varten tai antaa almuja köyhille. Syötyään leivänpalan Juudas lähti heti ulos. Oli yö. (Joh. 13:21-30)

Tapahtumasta kertovat myös muut evankelistat (Mark. 14:17-25, Matt. 25:20-29 ja Luuk. 22:14-23).

KRISTUS PESEE OPETUSLASTEN JALAT

Pääsiäisjuhla oli jo tulossa, ja Jeesus tiesi, että oli tullut se hetki, jolloin hänen oli määrä siirtyä tästä maailmasta Isän luo. Hän oli rakastanut omiaan, jotka olivat tässä maailmassa, ja hän osoitti heille täydellistä rakkautta loppuun asti.

He olivat kokoontuneet aterialle, ja Paholainen oli jo pannut Juudaksen, Simon Iskariotin pojan, sydämeen ajatuksen, että tämä kavaltaisi Jeesuksen. Jeesus tiesi, että Isä oli antanut kaiken hänen valtaansa ja että hän oli tullut Jumalan luota ja oli nyt palaamassa hänen luokseen. Niinpä hän nousi aterialta, riisui viittansa ja kietoi vyötäisilleen pellavaliinan. Sitten hän kaatoi vettä pesuastiaan, rupesi pesemään opetuslasten jalkoja ja kuivasi ne vyötäisillään olevalla liinalla.

Kun Jeesus tuli Simon Pietarin kohdalle, tämä sanoi: "Herra, sinäkö peset minun jalkani?" Jeesus vastasi: "Tätä, minkä nyt teen, sinä et vielä käsitä, mutta myöhemmin sinä sen ymmärrät." Pietari sanoi hänelle: "Sinä et ikinä saa pestä minun jalkojani!" Jeesus vastasi: "Jos minä en pese sinua, ei sinulla ole sijaa minun luonani." Silloin Simon Pietari sanoi: "Herra, älä pese vain jalkojani, pese myös kädet ja pää." Tähän Jeesus vastasi: "Se, joka on kylpenyt, ei tarvitse pesua, hän on jo puhdas. Ja te olette puhtaita, ette kuitenkaan kaikki." Jeesus tiesi, kuka hänet kavaltaisi, ja siksi hän sanoi, etteivät he kaikki olleet puhtaita.

Pestyään heidän jalkansa Jeesus puki viitan ylleen ja asettui taas aterialle. Hän sanoi heille: "Ymmärrättekö te, mitä teille tein? Te puhuttelette minua opettajaksi ja herraksi, ja oikein teette: sehän minä olen. Jos nyt minä, teidän herranne ja opettajanne, olen pessyt teidän jalkanne, tulee myös teidän pestä toistenne jalat. Minä annoin teille esimerkin, jotta tekisitte saman minkä minä tein teille. Totisesti, totisesti: ei palvelija ole herraansa suurempi eikä lähettiläs lähettäjäänsä suurempi. Kun te tämän tiedätte ja myös toimitte sen mukaisesti, te olette autuaat. (Joh. 13:1-17)

KRISTUS RUKOILEE GETSEMANESSA

Sitten Jeesus tuli opetuslasten kanssa Getsemane-nimiseen paikkaan ja sanoi heille: "Jääkää te tähän siksi aikaa kun minä käyn tuolla rukoilemassa." Pietarin ja molemmat Sebedeuksen pojat hän otti mukaansa. Murhe alkoi nyt ahdistaa häntä, ja hän joutui tuskan valtaan. Hän sanoi heille: "Olen tuskan vallassa, kuoleman tuskan. Odottakaa tässä ja valvokaa minun kanssani." Hän meni vähän kauemmaksi, heittäytyi kasvoilleen maahan ja rukoi: "Isä, jos se on mahdollista, niin menköön tämä malja minun ohitseni. Mutta ei niin kuin minä tahdon, vaan niin kuin sinä."

Hän palasi opetuslasten luo ja tapasi heidät nukkumasta. Silloin hän sanoi Pietarille: "Ettekö te edes hetken vertaa jaksaneet valvoa kanssani? Valvokaa ja rukoilkaa, ettette joutuisi kiusaukseen. Tahtoa ihmisellä on, mutta luonto on heikko."

Hän meni taas etäämmäksi ja rukoi toistamiseen: "Isä, ellei tämä malja voi mennä ohitseni minun sitä juomatta, niin toteutukoon sinun tahtosi." Palatessaan hän tapasi taas opetuslapset nukkumasta, sillä uni oli alkanut painaa heidän silmiään. Hän jätti heidät siihen, meni taas kauemmaksi ja rukoi kolmannen kerran samoin sanoin. Sitten hän tuli opetuslasten luo ja sanoi heille: "Yhäkö te nukutte ja lepäätte? Hetki on tullut. Ihmisen Poika annetaan syntisten käsiin. Nouskaa, nyt me lähdemme! Minun kavaltajani on jo lähellä." (Matt. 26:36-46)

JUUDAS KAVALTAA KRISTUKSEN

Tämän sanottuaan Jeesus lähti opetuslapsineen Kidroninpuron toiselle puolen. Siellä oli puutarha, ja Jeesus ja opetuslapset menivät sinne. Myös Juudas, hänen kavaltajansa, tunsipa paikan, koska Jeesus oli monesti ollut siellä opetuslastensa kanssa. Niinpä Juudas otti mukaansa sotilasosaston sekä ylipapeilta ja fariseuksilta saamiaan miehiä, ja he menivät puutarhaan lyhyt, soihdut ja aseet käsissään.

Jeesus tiesi kaiken, mikä häntä odotti. Hän meni miehiä vastaan ja kysyi: "Ketä te etsitte?" "Jeesusta, sitä nasaretilaista", vastasivat miehet. Jeesus sanoi: "Minä se olen."

Miesten joukossa oli myös Juudas, Jeesuksen kavaltaja. Kun Jeesus sanoi: "Minä se olen", he kaikki perääntyivät ja kaatuivat maahan. Jeesus kysyi uudelleen: "Ketä te etsitte?" He vastasivat: "Jeesus Nasaretilaista." Jeesus sanoi heille: "Johan minä sanoin, että se olen minä. Jos te minua etsitte, antakaa näiden toisten mennä." Näin kävivät toteen hänen omat sanansa: "Niistä, jotka olet haltuuni uskonut, en ole antanut yhdenkään joutua hukkaan."

Simon Pietarilla oli miekka. Hän veti sen esiin ja sivalsi ylipapin palvelijalta oikean korvan irti; palvelija oli nimeltään Malkos. Mutta Jeesus sanoi Pietarille: "Pane miekkasi tuppeen! Kun Isä on tämän maljan minulle antanut, enkö minä joisi sitä?"

Sotilaat, joita komensi korkea upseeri, ja juutalaisten lähettämät miehet vangitsivat nyt Jeesuksen, panivat hänet köysiin ja veivät hänet ensiksi Hannaksen luo. (Joh. 18:1-13)

1. Lasaruksen kuolleista herättäminen
Tove Ahlbäck, 2008, munatempere puulle, 55 cm x 35 cm
2. Herran ratsastus Jerusalemiin
Ritva Koverola, 2001, munatempere puulle, 46 cm x 39,5 cm
3. Herran ratsastus Jerusalemiin
Tove Ahlbäck, 2010, munatempere puulle, 42,5 cm x 35 cm
4. Herran ratsastus Jerusalemiin
Raija Kanninen, 2000, munatempere puulle, 47 cm x 33 cm
5. Pyhä ehtoollinen
Tove Ahlbäck, 2008, munatempere puulle, 55 cm x 40 cm
6. Pyhä ehtoollinen
Ritva Arponen, 2009, munatempere puulle, 30 cm x 24 cm
7. Pyhä ehtoollinen, Kristus pesee opetuslasten jalat, Kristus rukoilee Getsemanessa ja Juudas kavaltaa Kristuksen
Maija-Liisa Piiparinen, 1992, munatempere puulle, 44 cm x 34 cm, Joensuun ortodoksinen seurakunta

JUUDAKSEN SUUDELMA

Jeesuksen vielä puhuessa tuli Juudas, yksi kahdestatoista opetuslapsista, ja hänen kanssaan miekoin ja seipäin aseistautunut suuri miesjoukko, jonka ylipapit ja kansan vanhimmat olivat lähettäneet. Jeesuksen kavaltaija oli sopinut miesten kanssa merkistä: "Se on se mies, jota minä suutelen. Ottakaa hänet kiinni." Hän meni suoraa päätä Jeesuksen luo, sanoi: "Terve, rabbi!", ja suuteli häntä. Jeesus sanoi hänelle: "Ystävä, tätä varten sinä olet tullut." Silloin miehet astuivat lähemmäs, kävivät käsiksi Jeesukseen ja vangitsivat hänet.

Yksi Jeesuksen seuralaisista ryhtyi vastarintaan, veti miekkansa esiin ja iski ylipapin palvelijaa niin että tältä irtosi korva. Silloin Jeesus sanoi hänelle: "Pane miekkasi tuppeen. Joka miekkaan tarttuu, se miekkaan kaatuu. Luuletko, etten voisi pyytää apua Isältäni? Hän lähettäisi tänne heti kaksoista legioonaa enkeleitä ja enemmänkin. Mutta kuinka silloin kävisivät toteen kirjoitukset, joiden mukaan näin täytyy tapahtua?" (Matt. 26:47-54)

KRISTUS KAIFAAN JA HANNAAN EDESSÄ

Ylipappi kysyi Jeesukselta hänen opetuslapsistaan ja opetuksestaan. Jeesus vastasi: "Minä olen puhunut julkisesti, koko maailman kuullen. Olen aina opettanut synagogissa ja temppelissä, kaikkien juutalaisten kokoontumispaikoissa. Salassa en ole puhunut mitään. Miksi sinä minulta kysyt? Kysy kuulijoiltani, mitä olen heille puhunut. He kyllä tietävät, mitä olen sanonut." Jeesuksen vastattua näin yksi lähellä seisovista vartijoista löi häntä kasvoihin ja sanoi: "Noinko sinä vastaat ylipapille?" Jeesus sanoi miehelle: "Jos puhuin väärin, osoita, mikä puheessani oli sopimatonta. Jos taas puhuin oikein, miksi lyöt minua?" Hannas lähetti Jeesuksen köysissä ylipappi Kaifaksen luo. (Joh. 18:19-24)

Vangitsijat veivät Jeesuksen ylipappi Kaifaksen luo, minne lainopettajat ja kansan vanhimmat olivat kokoontuneet. Pietari seurasi häntä jonkin matkan päässä ylipapin pihaan saakka. Siellä hän istuutui palvelusväen joukkoon nähdäkseen, kuinka kaikki päättyisi. Ylipapit ja koko neuvosto etsivät Jeesusta vastaan väärää todistusta, jonka perusteella saisivat hänet surmattuksi. Sellaista ei kuitenkaan löytynyt, vaikka monta väärää todistajaa esiintyi. Viimein astui esiin kaksi miestä, jotka väittivät Jeesuksen sanoneen: "Minä voin hajottaa Jumalan temppelin ja rakentaa sen uudelleen kolmessa päivässä."

Silloin ylipappi nousi paikaltaan ja kysyi: "Etkö lainkaan vastaa heidän syytöksiinsä?" 63 Mutta Jeesus pysyi vaiti. Silloin ylipappi sanoi hänelle: "Minä vannotan sinua elävän Jumalan nimessä: sano meille, oletko sinä Messias, Jumalan Poika." "Itsepä sen sanoit", vastasi Jeesus. "Ja minä sanon teille: vastedes te saatte nähdä Ihmisen Pojan istuvan Voiman oikealla puolella ja tulevan taivaan pilvien päällä." Silloin ylipappi repäisi vaatteensa ja sanoi: "Hän herjaa Jumalaa. Mitä me enää todistajia tarvitsemme! Kuulittehan, miten hän herjasi. Mitä mieltä olette?" He vastasivat: "Hän on ansainnut kuoleman." He sylkivät nyt Jeesusta kasvoihin ja löivät häntä. Muutamat läimäyttivät häntä poskelle ja ilkkuivat: "Profetoi, Messias, sano kuka sinua löi!" (Matt. 26:57-68)

PIETARI KIELTÄÄ JEEUSKSEN

Pietari istui ulkona pihalla. Hänen luokseen tuli palvelustyttö ja sanoi: "Sinäkin olit tuon galilealaisen Jeesuksen seurassa." Mutta hän kielsi sen kaikkien kuullen ja sanoi: "En ymmärrä mistä puhut." Hän siirtyi sieltä portille päin, mutta muuan toinen tyttö näki hänet ja sanoi paikalla oleville: "Tämä mies oli nasaretilaisen Jeesuksen seurassa." Taas hän kielsi sen valalla vanhojen ja vakuutti: "Minä en tunne sitä miestä." Mutta hetken kulluttua hänen luokseen tuli muita, jotka siellä seisoskelivat, ja he sanoivat: "Sinä olet varmasti samaa joukkoa, senhän kuulee jo puheestasi." Silloin Pietari alkoi sadatella ja vannoi: "Minä en tunne sitä miestä." Samassa kukko lauloi. Pietari muisti, mitä Jeesus oli sanonut: "Ennen kuin kukko laulaa, sinä kolmesti kiellät minut." Hän meni ulos ja puhkesi katkeraan itkuun. (Matt. 26:69-75)

KRISTUS VIEDÄÄN TUOMITTAVAKSI PILATUKSEN ETEEN ja KRISTUSTA RUOSKITAAN

Jeesus vietiin nyt maaherran eteen. Tämä kysyi: "Oletko sinä juutalaisten kuningas?" "Sinä sen sanoit", Jeesus vastasi. Ja kun ylipapit ja vanhimmat syyttivät häntä, hän ei vastannut mitään. Silloin Pilatus sanoi hänelle: "Etkö kuule, kuinka raskaita todisteita he esittävät sinua vastaan?" Mutta Jeesus ei vastannut yhteenkään hänen kysymyksiensä. Tämä ihmetytti maaherraa suuresti. Tapana oli, että maaherra aina juhlien aikana päästi vapaaksi yhden vangin, jonka väkijoukko sai valita. Vankien joukossa oli nyt Barabbas- niminen kuuluisa mies. Kun väkijoukko oli koolla, Pilatus kysyi: "Kumman haluatte? Vapautanko Barabbaksen vai Jeesuksen, jota sanotaan Kristukseksi?" Hän näet tiesi, että Jeesus oli pelkästä kateudesta jätetty hänen käsiinsä.

Kun Pilatus istui tuomarintuimellaan, hän sai vaimoltaan sanan: "Älä tee mitään sille pyhälle miehelle. Näin hänestä viime yönä pahaa unta." Mutta ylipapit ja vanhimmat yllyttivät väkijoukon pyytämään Barabbakselle armahdusta ja Jeesukselle kuolemantuomiota. Maaherra kysyi nyt: "Kumman näistä kahdesta haluatte? Kumman päästän vapaaksi?" Väki vastasi: "Barabbaksen." Pilatus kysyi: "Mitä minä sitten teen Jeesukselle, jota sanotaan Kristukseksi?" Kaikki vastasivat: "Ristiinnaulittakoon!" "Mitä pahaa hän on tehnyt?" kysyi Pilatus. Mutta he vain huusivat entistä kovemmin: "Ristiinnaulittakoon!"

Kun Pilatus näki, ettei mitään ollut tehtävissä, ja kun meteli yhä paheni, hän otti vettä, pesi kätesä väkijoukon nähden ja sanoi: "Minä olen syytön tämän miehen vereen. Tämä on teidän asianne." Kaikki huusivat yhteen ääneen: "Hänen verensä saa tulla meidän ja meidän lastemme päälle!" Silloin Pilatus antoi heille myöten ja vapautti Barabbaksen, mutta Jeesuksen hän ruoskitti ja luovutti ristiinnaulittavaksi. (Matt. 27:11-26)

KRISTUSTA PILKATAAN, KRISTUS VIEDÄÄN RISTIINNAULITAVAKSI ja KRISTUS NOSTETAAN RISTILLE

Maaherran sotilaat veivät Jeesuksen sisälle palatsiin ja keräsivät koko sotaväenosaston hänen ympärilleen. He riisuivat Jeesuksen ja pukivat hänet punaiseen viittaan, väänsivät orjantappuroista kruunun hänen päähänsä ja panivat ruokokepin hänen oikeaan käteensä. He polvistuivat hänen eteensä ja sanoivat hänelle pilkaten: "Ole tervehditty, juutalaisten kuningas!" He sylkivät hänen päälleen, ottivat häneltä kepin ja löivät häntä sillä päähän. Aikansa pilkattuaan he riisuivat häneltä viitan, pukivat hänet hänen omiin vaatteisiinsa ja lähtivät viemään häntä ristiinnaulittavaksi. Matkalla he kohtasivat Simon-nimisen kyreneläisen miehen ja pakottivat hänet kantamaan Jeesuksen ristiä. Kun he tulivat paikkaan, jota kutsutaan Golgataksi, Pääkallonpaikaksi, he tarjosivat Jeesukselle juotavaksi viiniä, johon oli sekoitettu sappea. Hän maistoi sitä, mutta ei halunnut juoda. (Matt. 27:27-34)

KRISTUKSEN RISTIINNAULITSEMINEN

Oli jo kuudes tunti. Silloin, keskipäivällä, aurinko pimeni. Pimeys tuli koko maan ylle, ja sitä kesti yhdeksänteen tuntiin saakka. Tempelin väliverho repesi keskeltä kahtia. Ja Jeesus huusi kovalla äänellä: "Isä, sinun käsiisi minä uskon henkeni." Tämän sanottuaan hän henkäisi viimeisen kerran. Kun sadanpäällikkö näki, mitä tapahtui, hän antoi Jumalalle kunnian ja sanoi: "Tämä mies oli todella viaton." Ja kaikki ne ihmiset, jotka suurin joukoin olivat kerääntyneet katselemaan tätä näytelmää, palasivat tämän nähtyään kaupunkiin rintaansa lyöden. Jeesuksen tuttavat seisovivat kaikki etäämpänä ja seurasivat sieltä tapahtumia. Siellä olivat myös naiset, jotka olivat tulleet Galileasta hänen mukanaan. (Luuk. 23:44-49)

JOOSEF ARIMATIALAINEN PYYTÄÄ KRISTUKSEN RUUMIIN, KRISTUS OTETAAN RISTILTÄ ja KRISTUS LASKETAAN HAUTAAN

Tämän jälkeen muuan Joosef, joka oli kotoisin Arimatiasta, pyysi Pilatukselta, että saisi ottaa Jeesuksen ruumiin ristiltä. Hän oli Jeesuksen opetuslapsi, joskin salaa, sillä hän pelkäsi juutalaisia. Pilatus suostui pyyntöön, ja Joosef tuli ja otti ruumiin alas. Paikalle tuli myös Nikodemos, se mies, joka ensi kerran oli käynyt Jeesuksen luona yöllä, ja hänellä oli mukanaan sata mitta mihan ja aaloen seosta. Miehet ottivat Jeesuksen ruumiin ja kietoivat sen käärinliinoihin pannen mukaan tuoksuaineita, niin kuin juutalaisten on tapana tehdä haudatessaan vainajansa. Siellä, missä Jeesus ristiinnaulittiin, oli puutarha, ja puutarhassa oli uusi hauta, johon ei vielä ollut haudattu ketään. He panivat Jeesuksen siihen, koska oli juutalaisten juhlan valmistuspäivä ja se hauta oli lähellä. (Joh. 19:38-42)

8. Juudaksen suudelma, Kristus Kaifaan ja Hannaan edessä, Pietari kieltää Jeesuksen ja Kristus viedään tuomittavaksi Pilatuksen eteen
Elsa Issakainen, 1992, munatemperra puulle, 44 cm x 34 cm
Joensuun ortodoksinen seurakunta
9. Kristusta ruoskitaan, Kristusta pilkataan, Kristus viedään ristiinnaulittavaksi ja Kristus nostetaan ristille
Lea Siilin, 1992, munatemperra puulle, 44 cm x 34 cm
Joensuun ortodoksinen seurakunta
10. Joosef Arimatialainen pyytää Kristuksen ruumiin, Kristus otetaan ristiltä, Kristus lasketaan hautaan (Valitus Kristuksen haudalla) ja Enkeli ilmestyy mirhaa tuoville naisille
Maire Peltonen, 1992, munatemperra puulle, 44 cm x 34 cm
Joensuun ortodoksinen seurakunta
11. Kunnian Kuningas
Raija Kanninen, 2010, munatemperra puulle, 32 cm x 23 cm
12. Kristuksen ristiinnaulitseminen
Riitta Sipilä, 2000, munatemperra puulle, 37 cm x 29 cm
13. Kristuksen ristiinnaulitseminen
Elli Tiittanen, 2000, munatemperra puulle, metalliristi, 40 cm x 35 cm
14. Kristuksen ristiinnaulitseminen
Arja Jokinen, 2006, munatemperra puulle, 36 cm x 28 cm
15. Kristuksen ristiltä ottaminen ja hautaan laskeminen
Raija Kanninen, 2007, munatemperra puulle, 50 cm x 40 cm
16. Kristuksen hautaan laskeminen
Pirkko Laitinen, 2010, munatemperra puulle, 47 cm x 37,5 cm

VIISAS RYÖVÄRI

Toinen ristillä riippuvista pahantekijöistä herjasi hänkin Jeesusta. Hän sanoi: "Etkö sinä ole Messias? Pelasta nyt itsesi ja meidät!" Mutta toinen moitti häntä: "Etkö edes sinä pelkää Jumalaa, vaikka kärsit samaa rangaistusta? Mehän olemme ansainneet tuomiomme, meitä rangaistaan tekojemme mukaan, mutta tämä mies ei ole tehnyt mitään pahaa." Ja hän sanoi "Jeesus, muista minua, kun tulet valtakuntaasi." Jeesus vastasi: "Totisesti: jo tänään olet minun kanssani paratiisissa". (Luuk. 23:39-43)

KRISTUS ÄÄRIMMÄINEN NÖYRYYS ja ÄLÄ ITKE MINUA ÄITINI

Ikonit kuvaavat kuollutta ja hauta-arkussa olevaa Kristusta ja liittyvät suuren lauantain aamupalvelukseen. Ristissä ei lue evankeliumien mukaisesti "Jeesus Nasaretilainen juutalaisten kuningas" vaan "Kunnian Kuningas". Aihe kuvaa Kristuksen nöyryytymistä Isän tahdolle ja hänen kokemaansa uhrikuolemaa. Sama aihe, jossa Jumalanäiti syleilee kuollutta poikaansa, kehittyi kirkkorunouteen pohjautuen.

KRISTUKSEN HAUTAKUVA

Suuren viikon Kristuksen hautauspalvelusta varten on maalattu saattoikonina käytettävä Kristuksen hautakuva. Sitä kehystää yleensä päivän tropariveisun sanat: *Kunniallinen Joosef, otettuuan puun päältä Sinun puhtaimman ruumiisi, käärittyään puhtaaseen liinavaatteeseen ja peitettyään tuoksuvilla yrteillä pani sen uuteen hautaan.*

MIRHANTUOJANAISET KRISTUKSEN HAUDALLA

Kaikki evankelistat kuvaavat pyhien naisten ja apostolien saapumista Jeesuksen haudalle ylösnousemisen aamuna (Matt. 28:1-10, Mark. 16:1-8, Luuk. 24:1-12 ja Joh. 20:1-10).

Kun sapatiti oli ohi, Magdalan Maria, Jaakobin äiti Maria ja Salome osivat tuoksuöljyä mennäkkeen voitelemaan Jeesuksen. Sapatiti jälkeisenä päivänä ani varhain, kohta auringon noustua he lähtivät haudalle. Matkalla he puhuivat keskenään: "Kuka auttaisi meitä ja vierittäisi kiven hautakammion ovelta?" Mutta tultuaan paikalle he huomasivat, että kivi oli vieritetty pois; se oli hyvin suuri kivi.

Sisälle hautaan mentyään he näkivät oikealla puolella istumassa nuorukaisen, jolla oli yllään valkoiset vaatteet. He säikähtivät. Mutta nuorukainen sanoi: "Älkää pelästykö. Te etsitte Jeesus Nasaretilaista, joka oli ristiinnaulittu. Hän on noussut kuolleista, ei hän ole täällä. Tuossa on paikka, johon hänet pantiin. Menkää nyt sanomaan hänen opetuslapsilleen, myös Pietarille: 'Hän menee teidän edellänne Galileaan. Siellä te näette hänet, niin kuin hän itse teille sanoi.'"

Ulos tultuaan naiset pakenivat haudalta järkytyksestä vapisten. He eivät kertoneet kenellekään mitään, sillä he pelkäsivät. (Mark. 16:1-8)

KRISTUKSEN YLÖSNOUSEMINEN/ KRISTUKSEN TUONELAAN LASKEUTUMINEN

Herran pääsiäinen, Kristuksen ylösnousemus, on Ortodoksisen kirkon suurin juhla. Perinteisesti ikoneissa ei ole kuvattu varsinaista ylösnousemista, koska evankeliumien mukaan kukaan ei sitä nähnyt. Tapahtuman tekstilähde on sen sijaan apokryfinen Nikodemuksen evankeliumi, jossa kuvataan Kristuksen Tuonelaan laskeutumista, jossa ylösnoussut Kristus polkee Tuonelan portit jalkoihinsa. Ikonit kertovat saman, mitä pääsiäisenä yhä uudelleen ja uudelleen laulettava juhlatropari: *Kristus nousi kuolleista, kuolemallaan kuoleman voitti ja haudoissa oleville elämän antoi.*

TUOMAAN EPÄILY

Samana päivänä, viikon ensimmäisenä, opetuslapset olivat illalla koolla lukittujen ovien takana, sillä he pelkäsivät juutalaisia. Yhtäkkiä Jeesus seisoi heidän keskellään ja sanoi: "Rauha teille!" Tämän sanottuaan hän näytti heille kätensä ja kylkensä. Ilo valtasi opetuslapset, kun he näkivät Herran. Jeesus sanoi uudelleen: "Rauha teille! Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minä teidät." Sanottuaan tämän hän puhalsi heitä kohti ja sanoi: "Ottakaa Pyhä Henki. Jolle te annatte synnit anteeksi, hänelle ne ovat anteeksi annetut. Jolta te kiellätte anteeksiannon, hän ei saa syntejään anteeksi."

Yksi kahdestatoista opetuslapsista, Tuomas, josta käytettiin myös nimeä Didymos, ei ollut muiden joukossa, kun Jeesus tuli. Toiset opetuslapset kertoivat hänelle: "Me näimme Herran." Mutta Tuomas sanoi: "En usko. Jos en itse näe naulanjalkia hänen käsissään ja pistä sormeani niihin ja jos en pistä kättäni hänen kylkeensä, minä en usko."

Viikon kuluttua Jeesuksen opetuslapset olivat taas koolla, ja Tuomas oli toisten joukossa. Ovet olivat lukossa, mutta yhtäkkiä Jeesus seisoi heidän keskellään ja sanoi: "Rauha teille!"

Sitten hän sanoi Tuomaalle: "Ojenna sormesi: tässä ovat käteni. Ojenna kätesi ja pistä se kylkeeni. Älä ole epäuskoinen, vaan usko!" Silloin Tuomas sanoi: "Minun Herrani ja Jumalani!" Jeesus sanoi hänelle: "Sinä uskot, koska sait nähdä minut. Autuaita ne, jotka uskovat, vaikka eivät näe." (Joh. 20:19-29)

KRISTUS PARANTAA HALVAANTUNEEN

Jerusalemiin Lammassportin lähellä sijaitti allas nimeltä Betsda. Sitä reunusti viisi pylväshallia, ja niissä makasi suuri joukko sairaita. He kaikki odottivat, että vesi alkaisi liikkua. Tällöin Herran enkeli laskeutui veteen ja kuohutti sen, ja ensimmäisenä altaaseen astuva tuli terveeksi. Jeesus kohtasi siellä miehen, joka oli sairastanut kolmekymmentäkahdeksan vuotta. Hän oli halvaantunut, eikä päässyt veteen. Jeesus sanoi hänelle: "Nouse, ota vuoteesi ja kävele" ja mies tui heti terveeksi (Joh. 5:1-15).

KRISTUKSEN JA SAMARIALAISEN NAISEN KOHTAAMINEN

Matkalla Galileaan Jeesus kulki Samarian kautta ja pysähtyi Sykar-nimiseen kaupunkiin Jaakobin kaivolle levähtämään. Siellä hän kohtasi samarialaisen, jonka nimi oli perimätiedon mukaan Fotini. Jeesus pyysi naiselta vettä ja he kävivät pitkän keskustelun lähteellä (Joh. 4:4-42).

KRISTUS PARANTAA SOKEANA SYNTYNEEN

Maanpäällisen elämänsä aikana Jeesus teki monia ihmeitä. Yksi niistä oli sokeana syntyneen parantaminen näkeväksi. Jeesus sylkäisi maahan, teki siitä tahnaa ja sivelä sokeaa miehen silmiin. Sitten hän kehotti miestä menemään Siloanin altaalle peseytymään. Mies meni, peseytyi ja palasi näkevänsä (Joh. 9:1-38).

HERRAN ILMESTYMINEN EMMAUKSEN TIELLÄ

Ikonissa on kuvattu, kun Kristus ilmestyi kolmantena päivänä ylösnousemisestaan kahdelle opetuslapselleen Emmauksen tiellä (Luuk. 24:13-35).

KRISTUKSEN TAIVAASEEN ASTUMINEN

Herran taivaaseen astuminen eli helatorstai on yksi ortodoksisen kirkkovuoden suurista juhlista.

Jeesus vei opetuslapset ulos kaupungista, lähelle Betaniaa, ja siellä hän kohotti kätensä ja siunasi heidät. Siunattuaan hän erkani heistä, ja hänet otettiin ylös taivaaseen. He kumartuivat maahan asti ja osoittivat hänelle kunnioitustaan, ja sitten he riemua täynnä palasivat Jerusalemiin. He olivat alati tempelissä ja ylistivät Jumalaa. (Luuk. 24:50-53)

PYHÄ KOLMINAISUUS

Mooseksen I kirjassa kerrotaan, kuinka kolme miestä vierailivat Abrahamin luona Mamren tammistossa (I Moos. 18:1-6). Tämä tapahtuma käsitetään Pyhän Kolminaisuuden ennaltakuvaukseksi ja siihen perustuen Pyhä Kolminaisuus kuvataan kolmena enkelinä.

17. Viisas ryöväri
Marjaana Laatikainen, 1998, munatempere puulle, 34 cm x 19 cm
18. Älä itke minua Äitini
Mirja Tirkkonen, 2009, munatempere puulle, 30 cm x 24 cm
19. Kristus äärimmäinen nöyryys
Marjaana Laatikainen, 1995, munatempere puulle, 38 cm x 25 cm
20. Kristuksen hautakuva
Marjaana Laatikainen, 2007, munatempere puulle, 65,5 cm x 22 cm
21. Kristuksen ylösnouseminen/ Kristuksen laskeutuminen Tuonelaan
Arja Jokinen, 2003, munatempere puulle, 36 cm x 28 cm
22. Kristuksen ylösnouseminen/ Kristuksen laskeutuminen Tuonelaan
Tuula Majurinen, 1997, munatempere puulle, 68 cm x 50 cm
23. Kristuksen ylösnouseminen/ Kristuksen laskeutuminen Tuonelaan
Liisa Holst, 2010, munatempere puulle, 56 cm x 43 cm
24. Mirhantuojanaiset Kristuksen haudalla
Pirkko Laitinen, 2010, munatempere puulle, 38 cm x 30 cm
25. Tuomaan epäily
Raija Kanninen, 2008, munatempere puulle, 40 cm x 33 cm, Valamon luostari
26. Kristus parantaa halvaantuneen
Raija Kanninen, 2010, munatempere puulle, 40 cm x 33 cm, Valamon luostari
27. Kristuksen ja samarialaisen naisen kohtaaminen
Raija Kanninen, 2009, munatempere puulle, 40 cm x 33 cm, Valamon luostari
28. Kristus parantaa sokeana syntyneen
Raija Kanninen, 2010, munatempere puulle, 40 cm x 33 cm, Valamon luostari
29. Herran ilmestyminen Emmauksen tiellä
Meeri Kurola, 2006, munatempere puulle, 35 cm x 28 cm
30. Kristuksen taivaaseen astuminen
Ritva Arponen, 2008, munatempere puulle, 35 cm x 29,5 cm
31. Pyhä Kolminaisuus
Raija Kanninen, 2010, munatempere puulle, 40 cm x 35 cm
32. Pyhä Kolminaisuus
Raija Kanninen, 2002, munatempere puulle, 40 cm x 32 cm

KRISTUKSEN IKONIT

Ei käsin tehty Kristus (myös Käsittätehty Kristuksen ikoni ja Käsintekemätön Kristuksen kuva) perustuu legendaan, jonka mukaan Kristus painoi kasvonsa liinaan, jonka opetuslapset veivät Syyrian Edessaan kuningas Abgarille. Kuningas oli pyytänyt Jeesusta tulemaan luokseen ja parantamaan hänet vaikeasta sairaudesta. Kun lina kosketti kuningasta, hän parantui.

Kristus Kaikkivaltias perustuu Hesekielin kirjaan, jossa profeetta näki Jumalan istuvan taivaallisella valtaistuimellaan enkelten ympäröimänä (Hes. 1). Valtaistuin on kuvattu kokovartalokuvissa, mutta puolivartalokuvista se on jäänyt pois. Kuvatyyppejä on tunnettu jo varhaiskristillisessä taiteessa ja se vakiintui ortodoksiseen ikonografiaan Bysantissa 800-900-luvuilla.

JUMALANÄIDIN IKONIT

Neitsyt Maria kuului kuningas Daavidin sukuun. Hän syntyi ja kasvoi Nasaretissa. Marian vanhemmat Joakim ja Anna omistivat lapsen Jumalalle ja neitsyt kasvoi Jerusalemin temppelissä. Enkeli Gabriel ilmestyi hänelle ja kertoi Jumalan valinneen hänet poikansa äidiksi. Hänet kihlattiin Joosefille. Maria synnytti Jeesuksen Betlehemiässä ja kasvatti hänet Egyptissä ja Nasaretissa. Kristuksen ylösnousemisen jälkeen hän eli Efesoksessa apostoli Johanneksen kanssa, ja kuoli Jerusalemissa. Neitsyt Marian asema ortodoksisessa kirkossa määriteltiin ensimmäisessä ja kolmannessa ekumeenisessa kirkolliskokouksessa: Nikean kirkolliskokous vuonna 325 vahvisti opin Jumalansynnyttäjän ainaisesta neitsyydestä ja Efeson kirkolliskokous vuonna 431 vahvisti hänestä käytettävän nimityksen Jumalansynnyttäjä, koska hän synnytti Kristus-Jumalan eikä vain Kristus-ihmistä.

Jumalanäidin ikonit on usein nimetty sen paikkakunnan mukaan, josta ne ovat lähtöisin tai jonka vaiheisiin ne liittyvät. *Konevitsan Jumalanäidin* ikonilla on keskeinen asema Suomen ortodoksisessa kirkossa. Perimätiedon mukaan pyhä Arseni Konevitsalainen toi sen mukanaan Athosvuorelta Konevitsaan, jonne perusti luostarin vuonna 1393. Ikonin vanhin tunnettu kopio evakuoitiin talvisadan kynnyksellä Konevitsan luostarista se sijaitsee Valamon luostarissa Heinävedellä. *Jumalanäiti Ennuserkki* ikonissa Neitsyt Maria kuvataan kädet rukoukseen kohotettuina. Hänen eteensä on kuvattu Kristus-Immanuel eli Kristus lapsen hahmossa.

SUURMARTTYYRI GEORGIOS VOITTAJA

(muistopäivät 23.4., 3.11. ja 26.11.)

Pyhä Georgios syntyi ylhäiseen sukuun Kappadokiassa 200-luvun loppupuolella, mutta isänsä kuoleman jälkeen muutti äitinsä kanssa tämän kotiseudulle Palestiinaan. 18-vuotiaana nuorukaisena Georgios sai kutsun sotapalvelukseen. Koulutuksen päätyttyä keisari Diocletianus korotti hänet tribuunin arvoon ja myöhemmin vielä korkeampiin sotilasarvoihin. Keisari oli innokas epäjumalien palvoja ja kristittyjen vainoaja. Vuonna 302 hän kutsui kaikki valtakunnan itäisten alueiden johtomiehet koolle Nikomedeiaan kertoakseen heille kristittyjen vastaisista toimenpiteistään. Ennen kokouksen lähtöään Georgios jakoi omaisuutensa köyhille ja vapautti orjansa. Kokouksessa hän tunnusti itse olevansa kristitty. Pyhä Georgios joutui käymään läpi toinen toistaan raaempia kidutuksia, mutta säilyi niissä vahingoittumattomana. Monet näitä tapahtumia seuranneet kääntyivät kristityiksi, mukaan lukien keisarinna Aleksandra.

Pyhä Georgios kärsi marttyyrikuoleman mestaamalla. Hänen palvelijansa ottivat maalliset jäännökset ja veivät ne hänen toiveensa mukaisesti kotiseudulle Palestiina Lyddaan. Paikalle rakennettiin 300-luvulla kirkko, jossa hänen reliikkiensä äärellä on tapahtunut lukemattomia ihmeitä. Georgios Voittaja on kaikkein kunnioitetuimpia pyhiä idän kristillisten kansojen keskuudessa. Ehkä tästä syystä häneen on liitetty runsaasti tarinaperinnettä. Tunnetuin kertomus lienee kuninkaantyttärestä, jonka pyhä pelasti lohikäärmeen kidasta. Kyseessä on myöhäissyntyinen legenda, joka kuitenkin toisella vuosituuhannella yleistyi Georgioksen ikonografiassa.

PYHITTÄJÄMARTTYYRI ANDRIAN POSHEHONILAINEN

(muistopäivä 5/18.3.)

Pyhä Adrian syntyi 1500-luvun lopulla Rostovissa. Hän kilvoitteli aluksi Pyhän Korneliuksen luostarissa, jossa hänet oli vihitty munkkidiakoniksi. Adrian kuitenkin kaipasi erämaahan ja haaveili luostarin perustamisesta. Luostarissa hänelle ilmestyi tuntematon vanhus, joka kertoi näyttävänsä hänelle paikan, jonne Adrian rakentaisi luostarin Pyhän Jumalansynnyttäjän kunniaksi. Adrian meni välittömästi igumenin luo kertoen ilmestyksestä. Luostarin johtaja antoi hänelle siunauksensa lähteä matkaan ja lähetti vielä vanhus Leonidin Adrianin mukaan. Munkit lähtivät seuraamaan mustaviittaista ilmestystä Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkumisen ikoni mukanaan, jonka pyhä Adrian oli maalannut. Ristin ylentämisen juhlan aattona he saapuivat Poshehonin metsään, joen rannalle. Samassa heitä johdattanut munkki katosi näkymättömiin.

Kilvoittelijat ymmärsivät saapuneensa paikalle, jonne luostari tuli perustaa. He kilvoittelivat paikalla kolme vuotta kärsien monenlaisia vaikeuksia. Sitten he lähtivät Moskovaan pyytämään metropoliitta Makarioksesta siunausta luostarin perustamista varten. Näin tapahtui, samalla metropoliitta vihki Adrianin papiksi ja luostarin johtajaksi. Moskovasta löytyi myös hyväntekijöitä, jotka avokätisesti auttoivat luostarin rakentamisessa. Palattuaan kilvoittelupaikalle toukokuun lopussa vuonna 1543, Adrian alkoi rakentaa kirkkoa ja luostaria sen ympärille. Luostarin johtajan tehtävien ohella pyhä Adrian maalari ikoneita.

Luostari kasvoi ja kuusi vuotta sen perustamisen jälkeen vanhus Leonid kuoli. Tällä välin veljestön lukumäärä oli kasvanut ja he jatkoivat luostarin rakentamista. Vuosi vanhus Leonidin poismenon jälkeen vuonna 1550 aseistetut ryöstäjät hyökkäsivät luostariin ja surmasivat pyhän Adrianin.

PYHITTÄJÄ ANTONI DYMILAINEN

(muistopäivät 24.6./7.7. ja 17.1./30.1.)

Pyhä Antoni syntyi Novgorodissa n. 1157. Kuultuaan kerran kirkossa Kristuksen sanat ”Jos joku tahtoo kulkea minun jäljessäni, hän kieltäköön itsensä, ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua” (Matt. 16:24) Antoni päätti jättää maailman ja vihkiytyi munkkeuteen luostarissa, jossa pyhä Varlaam Hutynilainen tuolloin kilvoitteli. Pyhä Varlaam halusi Antonista itselleen seuraajan luostarin igumenina, mutta pyhittäjä kunniaa vältelläkseen vetäytyi Dymin järven rantaan, joka sijaitsi Tihvinän kaupungin lähisellä. Hän vietti lopun elämänsä täällä ja perusti paikalle luostarin. Pyhittäjä kuoli 24. kesäkuuta vuonna 1224. Hänen pyhäinjäännöksensä löydettiin vuonna 1330, ja tuolloin niiden välityksellä tapahtui monia ihmeitä.

APOSTOLI JA EVANKELISTA MATTEUS (muistopäivä 30.6.)

Pyhä Matteus on yksi Jeesuksen 12 opetuslapsesta (Mar. 3:18, Luuk. 6:15 ja Apt. 1:13). Matteus oli alun perin nimeltään Leevi (Mark. 2:14 ja Luuk. 5:27). Hän oli Alfeuksen poika ja ammatiltaan publikaani eli roomalaisten vallanpitäjien määräämien tullimaksujen kerääjä Galilean Kapernaumissa. Hän keräsi maksuja maamiehiltään ottaen itse samalla kerätystä varoista kelpo voiton. Kerran Jeesus kulki sen talon ohi, jossa Matteus työskenteli, ja sanoi hänelle: ”Seuraa minua.” Matteus nousi, jätti kaiken taakseen ja seurasi Kristusta ryhtyen hänen opetuslapsukseensa (Matt. 9:9). Leevi muutti nimensä Matteukseksi kuvaamaan uutta kutsumustaan: ”Matteus” tarkoittaa ”Herran lahja.”

Hänen nimeään kantavassa Evankeliumissa on kerrottu Kristuksen maanpäällisestä toiminnasta. Hän vei kristinuskon sanomaa Palestiinaan, Syyriaan, Meediaan, Persiaan ja Parthiaan. Lopulta Matteus matkusti myös Etiopiaan, jonne perusti kirkon ja rakensi temppelin. Monien muiden apostolien tavoin Matteus kärsi marttyyrikuoleman.

SUURMARTTYYRI JA MIRHANVUODATTAJA DEMETRIOS TESALONIKALAINEN (muistopäivä 26.10.)

Pyhän Demetrioksen elämänvaiheet sijoittuvat keisari Galerius Maksimuksen ajalle. Demetrios oli kuuluisan suvun vesa ja niin komean ulkomuotonsa kuin monien hyveittensä vuoksi ihailtu. Hänestä tuli sotajoukkojen komentaja ja Kreikan prokonsuli. Samaan aikaan Demetrios oli myös hurskas kristitty, joka saarnasi uskoaan aktiivisesti muillekin. Ilmiannon vuoksi Demetrios joutui vangituksi ja heitettiin vankilaan. Monenlaisten vaiheiden jälkeen, kun Demetrioksen Jumala oli osoittanut voimansa niin keisarille kuin kansallekin, keisari lähetti hädissään sotilaansa surmaamaan Demetrioksen vankilaan. Tämä tapahtui noin vuonna 306, jolloin sotilaat tappoivat pyhän pistämällä keihään hänen sydämeensä.

Monen vuosisadan ajan marttyyriin reliikeistä vuosi hyväntuoksuista mirhaa ja siksi hän on saanut lisänimen Mirhanvuodattaja. Pyhä Demetrios on Tessalonikan suojeluspyhä ja hänen muistoaan kunnioitetaan kaupungissa monin tavoin.

LYYKIAN MYRAN ARKKIPIISPA NIKOLAOS IHMEIDENTEKIJÄ (muistopäivät 9.5., 6.12.)

Pyhä Nikolaos Ihmeidentekijä toimi piispana Myrassa, joka sijaitsee nykyään Antalyan alueella Demren kaupungissa Turkissa. Historiallisesti hänestä tiedetään varsin vähän ja suurin osa hänestä kertovasta tiedosta perustuu legendoihin. Tästä huolimatta häntä kunnioitetaan laajasti koko kristillisessä maailmassa.

Nikolaos syntyi hyväntuoliseen perheeseen ja sai hyvän kasvatuksen. Jo nuorena hän omisti elämänsä kristillisille hyveille. Vanhempiansa kuoltua hän jakoi perintönsä hyväntekeväisyyteen. Nikolaos vihittiin Myran piispaksi ilmeisesti 300-luvun alussa. Hänen kerrotaan osallistuneen Nikean yleiseen kirkolliskokoukseen vuonna 325 ja taistelleen areiolaisuutta vastaan. Nikolaoksen kuoli vuosien 342 ja 352 välillä.

33. Kristus Kaikkivaltias
Raija Kanninen, 2007, munatempora puulle, 45,5 cm x 36,5 cm
34. Konevitsan Jumalanäiti
Raija Kanninen, 2004, munatempora puulle, n. 50 cm x 40 cm
35. Ei käsin tehty Kristus
Liisa Holst, 2010, munatempora puulle, 56 cm x 43 cm
36. Kristus Kaikkivaltias
Marjaana Laatikainen, 2006, munatempora puulle, 64,5 cm x 40 cm
37. Kristus Kaikkivaltias
Liisa Holst, 2009, munatempora puulle, 56 cm x 43 cm
38. Kristus Kaikkivaltias
Raija Kanninen, 2009, munatempora kankaalle, 120 cm x 60 cm
39. Ei käsin tehty Kristus
Marjaana Laatikainen, 2003, lyijylasi, 43 cm x 38 cm
40. Suurmarttyyri Georgios Voittaja
Irina Gurvits, 1990-luku, tuohi, 14 cm x 13 cm
41. Pyhittäjä Andrian Poshehonilainen
Irina Gurvits, 1990-luku, tuohi, 17,5 cm x 12,5 cm
42. Pyhittäjä Antoni Dymilainen
Irina Gurvits, 1990-luku, tuohi, 17,5 cm x 12,5 cm
43. Apostoli ja evankelista Matteus
Irina Gurvits, 1990-luku, tuohi, 21 cm x 15 cm
44. Demetrios Tessalonikalainen
Irina Gurvits, 1990-luku, tuohi, 17,5 cm x 12,5 cm
45. Nikolaos Ihmeidentekijä
Irina Gurvits, 1990-luku, tuohi, 14 cm x 9,5 cm
46. Nikolaos ihmeidentekijä
Marjaana Laatikainen, 2010, aplikaatio, 27,5 cm x 24 cm

YLIENKELI MIKAEL (muistopäivä 8.11.)

Pyhä ylienkelel Mikael mainitaan Vanhassa testamentissa yhdessä ylienkelel Gabrielin kanssa Danielin kirjassa. Uudessa testamentissa Mikael mainitaan Juudaksen kirjeessä ja Ilmestyskirjassa. Mikael tarkoittaa suomeksi ”sitä, joka on Jumalan kaltainen”. Mikaelin tehtäviä ovat perimätiedon mukaan erilaiset välitystehtävät ihmisiltä Jumalalle sekä Mikaelin katsotaan olevan enkeleistä se, joka johdattaa sielut taivaaseen.

AUTUAS KSENIA PIETARILAINEN (muistopäivä 24.1.)

Autuas Ksenia Pietarilainen, oikealta nimeltään Ksenia Grigorijevna Petrova, syntyi 1700-luvun alkuvuosikymmeninä Venäjällä ja eli suurimman osan elämästään Pietarissa. Hän jäi leskeksi vain 26-vuotiaana, kun hänen upseeripuolisonsa kuoli äkillisesti. Ksenia suri suuresti miehensä poismeno ja menetti kiinnostuksensa maailman asioihin. Kseniasta tuli ”Kristuksen tähden houkka”. Hän pukeutui miehensä vaatteisiin ja alkoi käyttää tämän nimeä Andrei Feodorovitš. Hän antoi pois talonsa ja jatkoi omaisuutensa köyhille. Ksenia valesi Pietarin köyhien asuinalueella, eikä hänellä ollut paikkaa, mihin päänsä kallistaa. Hän kieltäytyi kaikista sukulaistensa avuntarjouksista. Kun hänen upseerimiehensä punavihreä univormu kului rikki, Ksenia pukeutui tuon värisiin resuiseen hameeseen ja puseroon.

Jonkun ajan kuluttua Ksenia poistui Pietarista kahdeksaksi vuodeksi. Luultavasti hän vieraili tuona aikana venäläisten pyhien askeettien luona etsimässä innoitusta hengelliselle elämälleen. Palattuaan Pietariin hän palasi köyhien asuinalueelle, missä häntä pilkattiin ja solvattiin hänen vahvan uskonsa vuoksi. Jos hän vastaanotti rahaa ihmisiltä, ne olivat vain pieniä summia ja niilläkin hän auttoi köyhiä. Yönsä hän vietti rukouksessa, vähällä unella, jossain kaupungin ulkopuolella.

Vähitellen hänen hengelliset kykynsä kävivät ilmi. Hän profetoi tulevia tapahtumia, ennustaen esimerkiksi keisarinna Katariina II:n kuoleman. Ihmiset pyysivät Kseniaa vierailemaan kodeissaan ja työpaikoillaan ja antamaan siunauksensa heille. Pyhä Ksenia kuoli noin 71-vuoden iässä. Hänen kuolinvuodekseen on arveltu vuotta 1803. Hänet on haudattu Pietarin Smolenskin hautausmaalle. 1820-luvulta lähtien ihmiset kokoontuivat hänen haudalleen rukoilemaan ja laulamaan kirkkolauluja sekä pyytämään häneltä esirukouksiaan. Moni on kokenut saaneensa avun pyhästä Ksenialta sitä pyydettyään.

MARTTYYRI PERPETUA (muistopäivä 1.2.)

Perpetuan ja hänen uskonsisarensa Felicitaksen marttyyrio on kirjoitettu vuonna 203 ollen vanhimpia kristillisiä marttyyrioita. Kristittyjä vainottiin ankarasti 200-luvun alussa keisari Severuksen aikana. Perpetua ja Felicitas vangittiin kolmen muun kanssa Karthagossa vuonna 203. Tapahtumien aikaan Perpetua oli 22-vuotias ja hänellä oli parin kuukauden ikäinen poikavauva. Perpetuan palvelija ja uskonsisar Felicitas oli kahdeksannella kuulla raskaana.

Kun he olivat vangittuina, Perpetuan isä aneli tyttärtään pelastamaan itsensä ja lapsensa yhteisen elämän luopumalla uskostaan. Perpetua oli kuitenkin järkähtämätön ja heidät tuomittiin kuolemaan. Perpetuan isä yritti useaan otteeseen saada tyttärtään luopumaan varmasta kuolemasta. Lopulta isä kieltäytyi viemästä Perpetuan lasta tämän äidin luo, joka oli tähän saakka imettänyt lastaan. Perpetuan huojukseksi vauva ei enää kaivannutkaan äitinsä rintaa. Vankilassa ollessaan Perpetua näki useita näkyjä, jotka vahvistivat kristittyjä heidän odottaessaan tulevia kärsimyksiä.

Kisapäivän koittaessa Perpetua ja Felicitas menivät amfiteatteriin iloisesti kuin matkalla taivaaseen. Perpetua kulki kasvat loistaen ja hymniä laulaen. He selvisivät villieläimen hyökkäyksestä, mutta määrättiin teloitettaviksi. Ystävättäret vaihtoivat viimeisen rauhan suudelman. Hermostunut gladi-aattori ei onnistunut tappamaan Perpetuaa ennen kuin tämä itse ohjasi miekan kurkulleen.

JOHANNES EDELLÄKÄVIJÄ JA KASTAJA

(muistopäivät 7.1., 24.2., 25.5., 24.6. ja 29.8.)

Uudessa Testamentissa on Luukkaan evankeliumin 1. luvussa (Luuk.1:5-80) kerrottu seikkaperäisesti pyhän Johannes Edelläkävijän ja Kastajan syntyminen ja siihen liittyvät asiat. Hänen vanhempansa olivat vanhurskas pappis Sakarias ja vanhurskas Elisabet. He olivat jo iäkkäitä, kun Sakariaalle ilmestyi ylienkelel Gabriel, joka ennusti heille syntyvän pojan, jolle tuli antaa nimi Johannes. Sakarias ei ennustusta voinut uskoa ja menetti tästä syytä puhekykynsä. Elisabet tuli raskaaksi ja synnytti pojan. Hänet ympärileikattiin ja nimettiin Johannekseksi. Samalla hetkellä Sakarias sai puhekykynsä takaisin, ja hän olisti Jumalaa ja profetoi Messiaan tulemisesta maailmaan.

Pyhä Johannes asui erämaassa enkelien suojaamana, kunnes tuli hänen aikansa saarnata katumusta ihmisille. Johannes eli erämaassa yksinkertaista askeettien elämää, ”yllään kamelinkarvavaate ja vyötäisillään nahkavyö, ja hänen ruokanaan olivat heinäsiikat ja villimehiläisten hunaja” (Matt. 3:3). Hänen opetustyönsä huipentui Jeesuksen kastamiseen Jordanilla. Johannoksen elämä päättyi mestaukseen, arvosteltuaan kuningas Herodesta riettaasta elämästä. Pyhä Johannes Edelläkävijä olikin viimeinen Vanhan Testamentin profetoista ja ikään kuin silta tuon ilmoituksen ja Jeesuksen välillä.

HERSONIN PIISPA PAPPISMARTTYYRI ETARIOS

(myös Etherios, muistopäivä 7.3.)

Eterios oli yksi niistä henkilöistä, jotka levittivät kristinuskkoa Mustan meren pohjoisrannalle. Piispa Eterios tuli Jerusalemissa Hersoniin 300-luvulla Konstantinos Suuren hallituskaudella.

PYHITTÄJÄ-ÄITI MARIA EGYPTILÄINEN (muistopäivä 1.4.)

Maria Egyptiläinen syntyi 500-luvulla Egyptissä. Nuorena hän ansaitsi elantonsa ilotyttönä Aleksandriassa. Maria kerjasi kadulla ja koki elämänsä tyhjäksi. Eräänä syksyisenä päivänä hän näki kansanjoukon kiiruhtavan meren rantaan. Maria kysyi uteliaana, mihin väki oli menossa. Hänelle kerrottiin väen olevan menossa purjehdukselle Jerusalemiin viettämään Ristin ylentämisen juhlaa. Maria myös nousi laivaan. Jerusalemiin saavuttuaan matkaseurue meni kirkkoon. Kirkossa ja sen ympärillä oli tungosta. Maria selvitti tiensä tungoksen läpi ovelle asti. Tätä edemmäs hän ei kuitenkaan päässyt, sillä näkymätön voima esti Mariaa pääsemästä sisään.

Marian pohtiessa tapahtunutta Jumalan valo kosketti häntä. Maria ymmärsi eläneensä vastoin evankeliumin käskyjä. Tämä sai Marian itkemään katkerasti ja katumaan tekojaan. Kesken suremisensa Maria näki kirkon seinällä Jumalansyntyttäjän ikonin ja rukoili hänen apuaan. Rukoiltuaan Maria pääsi sisälle kirkkoon. Siellä hän suuteli ristiä, rukoili ja ymmärsi Jumalan armon salaisuuden. Lähdettyään kirkosta hän kiitti Jumalansyntyttäjää ja kuuli äänen, joka kehotti häntä menemään Jordanvirran toiselle puolelle. Erämaahan saavuttuaan Maria katui syntejään. Ensimmäisten 17 vuoden ajan hän kärsi suurta tuskaa rikkomustensa vuoksi ja huusi Jumalaa avukseen. Tämän jälkeen hänet valtasi rauha. Hän keräsi ravinnokseen kasvien juuria ja joi kastetta. Erämaan kuumuudessa Marian vaatteet aikanaan hajosivat ja hän eli alastomana eläinten seurassa.

Vietettyään erämaassa yhteensä 43 vuotta Maria kohtasi läheisessä luostarissa kilvoittelleen munkki Zosimaksen, joka oli lähtenyt erämaahan Suuren Paaston ajaksi. Maria kertoi hänelle elämäntarinansa ja pyysi tuomaan pyhän ehtoollisen vuoden kuluttua. Seuraavan vuoden suurena torstaina Zosimas palasi pyhittäjä-äidin luo, joka nautti ehtoollisen, kiitti ja pyysi munkkia palaamaan jälleen vuoden päästä. Kun Zosimas vuoden kuluttua palasi erämaahan, hän löysi Marian kuolleen ja hautasi tämän.

PROFEETTA ELIA TISBELÄINEN (muistopäivä 20.7.)

Profeetta Elia syntyi noin 900 eKr. Gileadissa Tisben kaupungissa. Hän on yksi merkittävimmistä ja arvostetuimmista profetoista. Profeetan elämänvaiheista on kerrottu Vanhassa Testamentissa. Hän vastusti voimallisesti epäjumalien palvelemista ja sai usein hallitsijoiden, mm. kuningatar Iisebelin ja kuningas Ahabin vihat niskoilleen. Kuningas jopa yritti surmauttaa Elia. Tällöin profeetta pakeni Jumalan käskystä Keritin puolelle, Jordanin itäpuolelle, jossa hän joi purosta vettä ja söi kaarneiden eli korppien tuomaa ruokaa.

Profeetan ennustukset toteutuivat ja Israel koki kovia aikoja, jona aikana Elia saarnasi kansalle ja teki myös ihmetekoja. Muun muassa sarpatilaiselta leskivaimolta eivät loppuneet jauhot eikä öljy, kun hän leipoi leipää itselleen ja pojalleen, vaikka jauhovakan ja öljyastian piti olla tyhjiä. Elia herätti henkiin myös leskivaimon kuolleen ainoan pojan. Perimätiedon mukaan tämä poika olisi ollut myöhemmin vaikuttanut profeetta Joona, jonka Jumala lähetti saarnaamaan Niniveen kaupungin asukkaille.

Nälänhädän loppuvaiheessa Elia meni kuningas Ahabin luokse ja haastoi tämän sekä Baalin ja Astarten profeetat Karmelin vuorelle uhraamaan Jumalalle. Se, jonka uhriin Jumala vastaisi tulla, olisi voittaja. Epäjumalien pappien uhripyötä ei syttynyt, mutta Eliaan uhripyötä syttyi, vaikka hän oli käskenyt ihmisten kastella uhripyödän runsaalla vedellä. Eliaan käskystä kaikki epäjumalien papit ja profeetat tapettiin. Nälänhätä loppui runsaisiin sateisiin ja viljan kasvamiseen. Profeetta Elia eli iäkkääksi. Hän sai ilmoituksen kuolemastaan kuten myös hänen lähin seuraajansa, profeetta Elisa ja muut profeetan oppilaat. Elisa oli mukana Elia kuoleman hetkellä, kun tuliset vaunut ja tuliset hevost tulivat ja erottivat heidät vievän profeetta Elia mukanaan taivaaseen. Elia vaippa putosi maahan ja Elisa otti sen itselleen ja jatkoi Elia työtä Israelin profeettana.

47. Ei käsin tehty Kristus
Marjaana Laatikainen, 2010, aplikaatio, 37 cm x 32 cm
48. Ylienkeli Mikael
Marjaana Laatikainen, 2010, aplikaatio, 20,4 cm x 20,4 cm
49. Jaroslavin Jumalanäiti
Marjaana Laatikainen, 2001, kultakirjonta, 41,5 cm x 35 cm
50. Ei käsin tehty Kristus
Marjaana Laatikainen, 1998, kultakirjonta, 36,5 cm x 30 cm
51. Autuas Ksenia Pietarilainen
Marjaana Laatikainen, 2009, aplikaatio, 52 cm x 40 cm
52. Marttyyri Perpetua
Aini Moilanen, 2005, mosaiikki vahalle, 50 cm x 40 cm
53. Jumalanäiti, Kristus ja Johannes Edelläkävijä
Pirkko Itkonen, 2004-2007, mosaiikki vahalle, 3 kpl 65 cm x 55 cm
54. Pappismarttyyri Eterios
Aini Moilanen, 2008, mosaiikki vahalle, 50 cm x 40 cm
55. Pyhittäjä-äiti Maria Egyptiläinen
Heikki Ruotsalainen, 2011, mosaiikki vahalle, 40 cm x 33 cm
56. Profeetta Elia erämaassa
Tuula Majurinen, 2009, munatemperra puulle, 48 cm x 35 cm
57. Profeetta Elia
Kaija Hassinen, 2005, munatemperra puulle, 25 cm x 19,5 cm
58. Profeetta Elia erämaassa
Liisa Kuningas, 1997, munatemperra puulle, 42 cm x 40 cm
59. Profeetta Elia erämaassa
Liisa Holst, 2010, munatemperra puulle, 28 cm x 22 cm
60. Profeetta Elian taivaaseen nouseminen
Ulla Sinimäki, 2010, munatemperra puulle, 45 cm x 38,5 cm

VANHURSKAAT HERRAN ESIVANHEMMAT JOAKIM JA ANNA (muistopäivät 25.7., 9.9. ja 9.12.)

Pyhä Anna oli Neitsyt Marian äiti ja vanhurskaan Joakimin puoliso. Joakim ja Anna olivat olleet naimisissa jo 50 vuotta, mutta eivät olleet saaneet lapsia. Kerran he olivat Jerusalemissa uhraamassa Jumalalle, ylipappi Isaskar nuhteli Joakimia: ”Et ole sen arvoinen, että voisit uhrata Jumalalle noilla lapsettomilla käsilläsi.” Toiset, joilla oli lapsia, tönivät Joakimia temmellen hänet röhkeästi pois. Tämä murehdutti suuresti kumpaakin iäkäästä vanhusta ja he menivät raskain sydämin kotiinsa.

Tämän jälkeen kumpikin rukoili Jumalaa, että Hän antaisi ihmeen tapahtua heille, kuten hän oli tehnyt Aabrahamille ja Saaralle ja antaisi avioparille lapsen. Jumala lähettikin enkelin heidän luokseen joka toi sanoman tyttären syntymästä. Enkeli kertoi, että tytär ”olisi kaikkein siunatuin ja kaikkien kansain ylistämä ja jonka kautta tulisi pelastus maailmaan.” Anna tulikin heti raskaaksi ja synnytti yhdeksän kuukauden kuluttua pyhän Neitsyt Marian.

VANHURSKAS SIMEON HERRAN VASTAANOTTAJA

(muistopäivä 3.2.)

Jerusalemissa eli hurskas ja jumalapelkäävä mies, jonka nimi oli Simeon. Hän odotti Israelille luvattua lohdutusta, ja Pyhä Henki oli hänen yllään. Pyhä Henki oli hänelle ilmoittanut, ettei kuolema kohtaa häntä ennen kuin hän on nähnyt Herran Voidellun. Hengen johdatuksesta hän tuli temppeliin, ja kun Jeesuksen vanhemmat toivat lasta sinne tehdäkseen sen, mikä lain mukaan oli tehtävä, hän otti lapsen käsivarsilleen, ylisti Jumalaa ja sanoi: ”Herra, nyt sinä annat palvelijasi rauhassa lähteä, niin kuin olet luvannut. Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka olet kaikille kansoille valmistanut: valon, joka koittaa pakanakansoille, kirkkauden, joka loistaa kansallesi Israelille.” Jeesuksen isä ja äiti olivat ihmeissään siitä, mitä hänestä sanottiin. Simeon siunasi heitä ja sanoi Marialle, lapsen äidille: ”Tämä lapsi on pantu koetuksesi: monet israelilaiset kompastuvat ja monet nousevat. Hänet on pantu merkiksi, jota ei tunnusteta, ja sinun omankin sydämesi läpi on miekka käyvä. Näin tulevat julki monien sisimmät ajatukset.” (Luuk.2:25-35)

APOSTOLI JA EVANKELISTA JOHANNES TEOLOGI

(muistopäivät 8.5. ja 26.9.)

Pyhä apostoli ja evankelista Johannes Teologi oli yksi Jeesuksen kahdestatoista läheisimmästä ja tärkeimmistä opetuslapsista. Hän on kirjoittanut Raamattuun omaa nimeään kantavan evankeliumin, kolme lähetykskirjettä ja Ilmestyskirjan. Häntä pidetään merkittävänä kirkon opettajana, joka on tuonut hänelle lisänimen Teologi.

Pyhä Johannes oli mirhankantaja Salomen ja kalastaja Sebedeuksen lapsi. Hänen veljensä oli myös yksi apostoleista, pyhä apostoli Jaakob. Usein heistä käytetään myös nimitystä Sebedeuksen pojat. Heidänkin, kuten apostoliveljekset Pietari ja Andreas, on sanottu olleen ennen Jeesuksen opetuslapsiksi ryhtymistään Johannes Edelläkävijän opetuslapsia.

Pyhä Johannes oli apostoli Pietarin sekä veljensä Jaakobin kanssa läsnä Kristuksen kirkastumisessa Taborin vuorella sekä tilanteessa, jolloin Jeesus herätti henkiin Jairuksen kuolleen tyttären. Johannes oli mukana Kristuksen kärsimysten edellä Getsemanen puutarhassa ja hän myös kysyi Jeesuksen pettäjän nimeä. Viimeisellä aterialla apostoli Johannes oli Jeesuksen vieressä ja nojasi päällään hänen rintaansa vasten. Kun Jeesus oli ristiinnaulittu, apostoli Johannes valvoi ristin juurella Neitsyt Marian kanssa ja kuuli Vapahtajan sanat ”Nainen, tämä on poikasi.” ja Johannekselelle ”Tämä on äitisi.”, minkä jälkeen apostoli piti huolta Jeesuksen äidistä (Joh 19:26-27).

Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkumisen jälkeen apostoli Johannes meni Efesokseen ja Vähän Aasian kaupunkeihin saarnaamaan evankeliumia ottaen mukaansa opetuslapsensa Prokoroksen. He nousivat laivaan ja purjehtivat läpi monien vaarojen. Eräässä onnettomuudessa kaikki muut paitsi apostoli Johannes pääsivät rannalle. Apostoli jäi meren syvyysiin. Prokoros itki katkerasti ja suri hengellisen isänsä ja oppaansa kuolemaa. Hän jatkoi yksin edelleen Efesokseen. Neljäntenätoista päivän kuluttu tapahtumasta Prokoros seisoi rannalla ja näki siellä aaltojen rantaan heittäjän miehen. Mennessään miehen luo, hän tunnisti tämän apostoli Johannekseksi, jota Herra oli varjellut elävänä neljäntoista päivän ajan meressä. Opettaja ja opetuslapsi menivät Efesokseen, jossa apostoli saarnasi pakanoille Kristuksesta.

Näinä aikoina alkoi kristittyjen vainoaminen. Apostoli Johannes vietiin tutkittavaksi Roomaan ja hänet tuomittiin kuolemaan. Herra varjeli jälleen valittuaan, eikä apostoli kuollut vaikka hänet yritettiin myrkyttää ja keittää elävältä.

Kaiken tämän jälkeen hänet lähetettiin maanpakoon. Pyhä Johannes eli maanpaossa Patmoksen saarella noin vuosina 90–95 (joidenkin lähteiden mukaan jo aikaisemmin, 50–60-luvulla). Siellä hän koki ja kirjoitti ylös Raamatun Uuden Testamentin ainoan profetian, apokalyptisen Ilmestyskirjan.

Perimätiedon mukaan hänen kuolemaansa liittyi ihmeellinen tapahtuma. Yli 100-vuotias pyhä Johannes otti seitsemän opetuslastaan mukaan Efesoksen ulkopuolelle ja käski heidän kaivaa ristinmuotoisen haudan. Haudan valmistuttua pyhä Johannes meni hautaan ja opetuslapset hautasivat hänet sinne elävänä. Myöhemmin, kun hauta avattiin, pyhän Johannesen ruumis ei ollut enää siellä. Sanotaan, että ”toukokuun 8. päivä joka vuosi punainen tomu nousee ylös haudasta ja sen kautta sairaut paranevat erilaisista sairauksistaan.”

APOSTOLI PAAVALI (muistopäivä 29.6.)

Pyhä apostoli Paavali eli Paavali Tarsolainen ei kuulunut kahdentoista opetuslapsen joukkoon, vaan hänestä tuli apostoli Kristuksen taivaaseenastumisen jälkeen. Pyhä Paavali syntyi Kilikiassa Tarson kaupungissa Benjaminin sukuun ja sai nimekseen Saul. Hän, kuten myös apostoli Barnabas, opiskeli rabbi Gamalielin, fariseuksen ja kristittyjen vainoojan, alaisuudessa.

Paavali koki dramaattisen kääntymisen ihmeen seurauksena Damaskoksen tiellä (Apt. 9:3-6). Apostoli Ananias kastoi hänet ja tämän jälkeen Paavali saarnasi evankeliumia Arabiasta Espanjaan sekä juutalaisille että pakanoille. Häntä kutsutaan tästä syystä pakanoitten apostoliksi. Hän kuoli marttyyrikuoleman keisari Neron vainoissa noin vuonna 64 samaan aikaan kuin apostoli Pietari. Rooman kansalaisena häntä ei ristiinnaulittu vaan mestattiin miekalla. Perimätiedon mukaan Konstantinus Suuri pystytti basilikan San Paolo fuori le mura Roomaan apostoli Paavalin hautapaikalle 300-luvulla.

Paavali kirjoitti lähetyalueensa seurakunnille lukuisia kirjeitä, joista osa sisältyy Uuteen testamenttiin. Kirjeissään hän kehitti varhaiskristillistä teologiaa ja loi pohjan myöhemmälle teologialle. Paavalin kirjeet ovat Uuden testamentin vanhinta aineistoa. Ensimmäisen kirjeensä eli kirjeen Tessalonikalaisille hän kirjoitti vuonna 50 jKr. Kaikkiaan 14 Raamatun lähetykskirjettä on liitetty apostoli Paavalin nimeen.

APOSTOLIEN VERTAINEN MAGDALAN MARIA

(muistopäivä 22.7.)

Pyhä Magdalan Maria oli Jeesuksen opetuslapsi. Hän oli kotoisin Magdalan, pienestä galilealaisesta kylästä Kapernaumin ja Tiberiaksen välillä. Mariaa nimitetään apostolien vertaiseksi ja mirhankantajaksi joskus myös apostolien apostoliksi.

Nimitys apostolien vertainen kertoo hänen olleen apostolien työn jatkaja. Koska Maria julisti Kristuksen ylösnousemisen sanomaa myös apostoleille, on häntä kutsuttu myös apostolien apostoliksi. Mirhankantajiksi puolestaan kutsutaan niitä naisia, jotka menivät Kristuksen haudalle voidellakseen hänen ruumiinsa mirhalla juutalaisen tavan mukaan. Matteuksen evankeliumissa heidän sanotaan olevan Magdalan Maria ja se toinen Maria (Matt.28:1-15). Markuksen evankeliumissa heidän sanotaan olleen Magdalan Maria, Jaakobin äiti Maria ja Salome (Mark.16:1-8). Myös Johanneksen evankeliumi (Joh.20:1-10) kertoo tästä ja mainitsee nimeltä Magdalan Marian.

Luukkaan evankeliumissa kerrotaan pahojen henkien poisajamisesta Mariasta (Luuk.8:2). Matteuksen evankeliumi kertoo hänen olleen läsnä, kun Kristus kuoli ristillä (Matt.27:55-61). Pyhä Magdalan Maria oli ensimmäinen, joka näki ylösnousseen Kristuksen (Mark. 16:1-10 ja Joh. 20:1-18).

Perimätiedon mukaan Magdalan Maria kertoi keisari Tiberius Caesarille Kristuksen ylösnousemisesta. Keisari sanoi Marialle halveksivaan sävyyn, ettei kukaan voi nousta kuolleista, kuten ei hänen kädessään oleva kananmunakaan voi muuttua punaiseksi. Samalla aivan välittömästi kananmuna muuttui punaiseksi. Perimätieto kertoo, että Magdalan Maria avusti Efesossa pyhää apostoli Johannes Teologia hänen evankeliumin kirjoitustyössään aina siihen saakka, kunnes Maria kuoli ja haudattiin tähän samaan kaupunkiin. Hänen reliikkinsä siirrettiin 900-luvulla Konstantinopoliin pyhän Lasaruksen luostariin, mutta katoliset ristiretkeläiset ryöstivät ne ja veivät Roomaan Lateraanikirkkoon.

61. Jumalanäiti Ennusmerkki
Liisa Rissanen, 2010, munatempora puulle, Ø 30 cm
62. Jumalanäiti Ennusmerkki
Raija Kanninen, 2006, munatempora puulle, 41 cm x 34 cm
63. Vanhurskas Anna
Liisa Rissanen, 2008, munatempora puulle, 40 cm x 32 cm
64. Herran esivanhemmat Joakim ja Anna
Pirkko Laitinen, 2007, munatempora puulle, 43 cm x 31,5 cm
65. Vanhurskas Simeon
Marjaana Laatikainen, 2000, munatempora puulle, 46 cm x 21 cm
66. Johannes Edelläkävijä erämaassa
Tove Ahlbäck, 2010, munatempora puulle, 38 cm x 31 cm
67. Johannes Edelläkävijä
Helge Hedman, 2008, munatempora puulle, 89 cm x 33,5 cm
68. Johannes Edelläkävijä
Marjaana Laatikainen, 2003, munatempora puulle, 41 cm x 30 cm
69. Apostoli ja evankelista Johannes Teologi
Helge Hedman, 2008, munatempora puulle, 36,5 cm x 28 cm
70. Kristus tulinen katse
Tuula Majurinen, 2009, munatempora puulle, 36 cm x 28 cm
71. Apostoli Paavali
Helge Hedman, 2008, munatempora puulle, 36,9 cm x 25 cm
72. Apostolein vertainen Magdalan Maria
Mirja Tirkkonen, 2010, munatempora puulle, 30 cm x 14 cm
73. Apostolein vertainen Magdalan Maria
Marjaana Laatikainen, 2007, munatempora puulle, 53,5 cm x 22 cm

YLIDIAKONI JA ENSIMMÄINEN MARTTYYRI STEFANOS

(muistopäivä 27.12.)

Yli diakoni Stefanos oli yksi seitsemästä diakonista, jotka apostolit valitsivat pitämään huolta seurakunnan köyhistä, sairaista ja muista apua tarvitsevista ja jotka he siunasivat tehtävänsä kätten päälle panemisen kautta. Stefanosta syytettiin Jumalanpilkasta ja hänet vangittiin. Suuren neuvoston edessä hän piti puheen, jossa kuvasi Israelin kansan historiaa ja syytti juutalaisia paitsi profeettojen vainoamisesta ja Kristuksen surmaamisesta. Kuulijat raivostuivat puheesta ja kivittivät Stefanoksen kuoliaaksi (Apt. 6-7).

MARTTYYRIT FLOROS JA LAUROS (muistopäivä 18.8.)

Veljekset Floros ja Lauros elivät toisella vuosisadalla. He muuttivat Bysantiumista Illyriaan, nykyiselle Länsi-Balkanille. He toimivat kivenhakkaajina ja Illyrian kuvernööri palkkasi heidät rakentamaan temppelin epäjumalien palvontaa varten. Työstä saamansa palkan he jakoivat köyhille. Kun temppeli oli valmis, Floros ja Lauros pysyivät köyhiä kristittyjä avukseen, poistivat epäjumalankuvat ja sisustivat temppelin kirkoksi. Kun kuvernööri kuuli tapahtumista hän määräsi kaikki kristityt poltettaviksi. Veljekset hän käski heittämään syvään tyhjään kaivoon, jossa he kuolivat. Heidän maatumattomat reliikkiensä löytyivät vuosien kuluessa ja ne vuosisivat mirhaa, samoin niiden kautta tapahtui useita ihmeitä.

Legendan mukaan veljekset auttoivat kerran paimenia Ylienkehi Mikaelin nimissä löytämään hukkaan joutuneen hevoslaumansa. Tarina on antanut aiheen marttyriveljesten ikonografiaan. Samasta syystä heitä on pidetty hevoskasvatuksen suojelusyhteyksiin.

MARTTYYRI KRISTOFOROS (muistopäivä 9.5.)

Kristoforos oli marttyyri, joka kuoli 200-luvulla kristittyjen vainoissa. Häneen liittyy paljon tarinoita. Hänen kerrotaan mm. kuuluneen alkuaan myyttiseen koirapäiseen sukuun nimeltä Reprobos ennen kuin hän päätti palvella Kristusta saattamalla matkustajia virran yli. Erään tulkinnan mukaan koirapäinen kuvaustapa voitaisiin tulkita antiikin kulttuurin metaforana, jolla kuvattiin vierasta kansaa.

Legendan mukaan Kristoforos oli kaanonilainen ja silmiinpistävän suurikokoinen, yli 2 metriä pitkä. Kristoforos halusi palvella kaikkein suurinta kuningasta. Ollessaan Kaanan kuninkaan palveluksessa, hänelle paljastui, että kuningas pelkäsi paholaista. Päätellen paholaisen olevan mahtavampi kuningas, Kristoforos päätti palvella tätä. Havaittuaan, että paholainen puolestaan vältteli ristiä ja pelkäsi Kristusta, Kristoforos lähti etsimään jälleen uutta valtiasta. Hän tapasi erakon, joka neuvoi häntä ryhtymään kristityksi. Kristoforoksen tiedustellessa kuinka hän voisi palvella Kristusta erakko ehdotti, että kokonsa ja voimiansa ansiosta hän voisi palvella Kristusta auttamalla ihmisiä yli vaarallisen joen.

Eräänä päivänä pieni lapsi pyysi Kristoforosta kantamaan itsensä virran yli. Kristoforos otti lapsen hartioilensa ja lähti ylittämään virtaa. Lapsi tuntui lyijynraskaalta ja vain vaivoin Kristoforos sai kannettua hänet joen yli. Tällöin hän totesi lapselle: aivan kuin koko maailma olisi ollut harteillani. Lapsi vastasi: Sinun harteillasi ei ollut vain koko maailma, vaan Hän, joka on sen luonut. Olen kuninkaasi Kristus, jota tällä työllä palvelet. Tämän jälkeen lapsi katosi. Kristoforoksen kreikankielinen nimi merkitsee Kristuksen kantajaa.

MARTTYYRI, SEBASTEIAN PIISPA BLASIOS (muistopäivä 11.2.) ja PYHITTÄJÄ, TRIMITHUSIN PIISPA SPIRIDON (myös Spyridon, muistopäivä 12.12.)

Pyhä Blasios syntyi 200-luvulla Armenian Sebsteiassa. Hän oli lääkäri, mutta valittiin myöhemmin kaupungin piispaksi. Hän johti ja rohkaisi kristittyjä vainojen aikana. Myöhemmin hän vetäytyi Argean vuorelle ja kilvoitteli luolassa. Blasios siunasi vuorella tapaamiaan villieläimiä ja hoiti niiden haavoja. Kun Blasiosta tultiin maaherran käskystä vangitsemaan, he hämmästyksensä löysivät joukon susia, karhuja ja kissapetoja Blasiosin luolan lähistöltä. Pyhää piispaa kidutettiin ja hän kärsi marttyyrikuoleman vuoden 316 tienoilla.

Pyhä Spiridon asui Kyproksen saarella 300-luvulla ja vietti rauhallista paimenen elämää. Hän oli viisas ja aikaansaava kansanmies joka oli tunnettu vieraanvaraisuudestaan ja lähimmäisenrakkaudestaan. Hänen elämänsä liittyy monia ihmetekoja.

Elettyään pitkän ja armorikkaan elämän pyhä Spyridon kuoli rauhallisesti 78 vuoden iässä. Hänen maatumattomista jäännöksistään tuli ehtymätön parannusten ja ihmeiden lähde kyproslaisille aina 600-luvulle saakka, jolloin ne vietiin Konstantinopolin Hagia Sofian kirkkoon. Tänä päivänä ne ovat Korfun saarella.

MARTTYYRI MAMAS (muistopäivä 2.9.)

Pyhä Mamas syntyi 200-luvulla Paflonian Gangrassa Vähä-Aasiassa. Hänen vanhempansa olivat hurskaita kristittyjä, jotka vangittiin uskonsa tähden. Tästä syystä Mamas syntyi vankilassa. Pian molemmat vanhemmista kuolivat ja hurskas ylhäisönainen Ammia otti lapsen kasvatikseen. Koska pienokainen jokellellessään kutsui kasvatusäitiään ”mamaksi”, hän sai nimen Mamas. Kun hän oli 15-vuotias, keisari Aurelius määräsi, että kaikkien kouluisten olisi uhrattava Zeukselle. Uskollisena jo edesmenneen kasvattiäitinsä opetukselle Mamas kieltäytyi ja innosti ystäviäänkin seuraamaan esimerkkiään. Kieltäytyminen johti Mamaksen keisarin eteen. Koska Mamas ei vieläkään suostunut kieltämään Jumalaa, hänen ruumistaan kärvennettiin palavilla soihduilla ja hakattiin kivillä. Pyhä säilyi kuitenkin ihmeellisesti vahingoittumattomana. Sen jälkeen keisari määräsi hänen kaulaansa laitettavan lyijykiekon ja heitettävän mereen, mutta Heran enkeli vapautti hänet ja kehotti nousemaan Kesarean vuorelle.

Vuorella Mamas eli lakkaamatta rukoillen seuranaan villieläimet. Hän lypsi saksanhirviä ja teki juustoa niidne maidosta jakaen sen köyhille. Kun Kappadokian uusi käskynhaltija kuuli Mamaksesta, hän käski ratsumiehiä vangitsemaan pyhän. Kaupungissa Mamas tunnusti jälleen rohkeasti uskonsa Kristukseen ja joutui taas käymään läpi julmia kidutuksia. Koska pyhä säilyi taaskin vahingoittumattomana, hänet heitettiin petojen eteen. Mutta sen sijaan että olisivat raadelleet hänet, ne vain pyörivät hänen jaloissaan ja nuolivat häntä. Lopulta Mamas lävistettiin kolmipiikkisellä keihäällä.

SUURMARTTYYRI IRENE (muistopäivä 5.5.)

Pyhä Irene oli erään kreikkalaisen maakunnan hallitsijan, Likiniuksen, tytär. Hän kasvoi kristityn opettajan ohjauksessa ja kääntyi itsekin kristityksi. Apostoli Paavalin opetuslapsi Timoteus kastoi pyhän antaen hänelle uuden nimen Irene entisen Penelopen sijaan. Timoteus ennusti hänen kohtaavan kärsimyksiä Kristuksen nimen tähden ja kehotti pyymään vahvana uskossa.

Irene sai vanhempansakin kääntymään kristinuskoon, samoin kuin tuhansia muita pakanoita. Hän joutui moniin kidutuksiin mutta Jumala suojeli häntä jatkuvasti. Lopulta hän otti opettajansa Apelianuksen ja kuusi hurskasta miestä mukaansa ja lähti heidän kanssaan kaupungin ulkopuolelle. Siellä hän meni luolaan ja hyvästeltyään seuralaisiaan pyysi heitä sulkemaan luolan suun kivellä. Siellä hän kuolikin.

SUURMARTTYYRI ANASTASIA ROOMALAINEN, MYRKYISTÄ VAPAUTTAJA (myös Sirmiumilainen, muistopäivä 22.12.)

Pyhä Anastasia syntyi roomalaiseen ylhäisöperheeseen 200-luvulla. Hänen isänsä oli pakana, mutta äiti kristitty. Neidoksi vartuttuaan isä nautti Anastasian vastentahtoisesti Publius-nimiselle miehelle. Avioliitto ei kuitenkaan sujunut ongelmitta Publiuksen ollessa Pakana ja Anastasian harras kristitty. Pyhä Anastasian elinaikana vallassa oli keisari Diocletianus, jonka aikana kristittyjä vainottiin ankarasti. Anastasia kävi öisin salaa vankiloissa auttamassa ja hoitamassa kristittyjä sisariaan ja veljiään vieden heille ruokaa ja vaatteita ja hoitamalla heidän haavojaan. Anastasian puolison kuoltua pyhä jakoi omaisuutensa köyhille ja jatkoi laupeudentyötään.

Saavuttuaan kerran vankilaan Anastasia ei löytänyt sieltä ketään. Kävi ilmi, että keisari oli tapauttanut kaikki vankilassa olleet kristityt. Myös Anastasia vangittiin hänen paljastuttua kristityksi. Pyhä kuitenkin selvisi kidutuksista ja uhkailusta ja vapauduttuaan lähti Nikeaan jatkamaan samaa työtä, jota oli tehnyt Roomassa. Samat vaiheet toistuivat kuitenkin sielläkin ja pyhää kidutettiin ja hänet vangittiin. Anastasian elämän loppuvaiheeseen liittyy ihmeellinen pelastuminen. Prefekti Lukianos oli päättänyt tappaa kaikki vangittuna olleet kristityt hukuttamalla heidät vuotavaan laivaan. Ennen kuin laiva upposi, sen ruoriin ilmestyi äskettäin surmattu kristitty, joka ohjasi aluksen uppoamattomana läheiselle saarelle. Asian selvittänyt Lukianokselle pelastuneet kuitenkin surmattiin, pyhä Anastasia heidän joukossaan.

Suurmarttyyri sai lisänimen ”myrkytyksestä vapauttaja” kuolemansa jälkeen. Hänen reliikkinsä siirrettiin myöhemmin Konstantinopoliin ja sijoitettiin Anastasian nimeä kantavaan kirkkoon. Pyhänjäännösten luona alkoi tapahtua ihmeitä.

74. Ylidiakoni ja marttyyri Stefanos
Meeri Kurola, 2010, munatempere puulle, 42 cm x 26,5 cm
75. Marttyyrien Floroksen ja Lauoksen ihme
Liisa Holst, 2009, munatempere puulle, 44 cm x 34 cm
76. Marttyyrien Floroksen ja Lauoksen ihme
Jonna Riihonen, 2010, munatempere puulle, 48 cm x 40 cm
77. Suurmarttyyri Georgios Voittaja
Ritva Arponen, 2009, munatempere puulle, 30 cm x 24 cm
78. Suurmarttyyri Demetrios Tessalonikalainen
Liisa Holst, 2008, munatempere puulle, 39 cm x 23 cm
79. Marttyyri Kristoforos
Marjaana Laatikainen, 1999, munatempere puulle, 42 cm x 20,5 cm
80. Marttyyri Kristoforos
Liisa Kuningas, 2006, munatempere puulle, 30 cm x 24 cm
81. Marttyyri Blasios Sebasteian piispa ja Pyhittäjä Spiridon Trimithusin piispa
Jonna Riihonen, 2010, munatempere puulle, 35 cm x 28 cm
82. Marttyyrit Floros, Lauros, Blasios ja pyhittäjä Spiridon
Jonna Riihonen, 2010, munatempere puulle, 48 cm x 40 cm
83. Marttyyri Mamas
Jonna Riihonen, 2011, munatempere puulle, 15 cm x 15 cm
84. Marttyyri Mamas
Marjaana Laatikainen, 2010, munatempere puulle, 23 cm x 19 cm
85. Suurmarttyyri Irene
Jonna Riihonen, 2010, munatempere puulle, 2010, 20 cm x 16 cm
86. Suurmarttyyri Anastasia
Helmi Leppäkoski, 2010, munatempere puulle, 30 cm x 23,5 cm

SUURMARTTYYRI EUFEMIA KALKEDONILAINEN

(muistopäivä 16.9.)

Pyhä Eufemia eli Kalkedonissa keisari Diocletianuksen hallituskaudella. Hän syntyi kristittyyn perheeseen. Aasian prokonsuli Priscus oli intoimielinen Marsin palvoja, ja hän vaati kaikkien maakunnan asukkaiden viettävän Marsin juhlaa. Kristityt pakenivat erämaihin, Eufemia 49 kristityn kanssa. Pian heidät kuitenkin löydettiin ja tuotiin prokonsulin eteen. Tämä koetti suostutella heitä uhraamaan vetoamalla heidän nuoruuteensa ja terveeseen järkeen. "Älä tuhlaa aikaasi ja sanojasi meihin", pyhät vastasivat. "Me olemme järki-ihmisiä, joille olisi suurin mahdollinen häpeä luopua ainoasta totisesta Jumalasta, taivaan ja maan Luojasta, palvoaksemme mykkiä ja järjettömiä epäjumalia. Emme pelkää kidutuksia, joilla uhkaat meitä. Kestämme ne helposti, ja ne tulevat osoittamaan sinulle Jumalamme voiman." Nämä sanat saivat prokonsulin raivoihinsa. Hän antoi kiduttaa Eufemiaa ja hänen tovereitaan keskeytykseksi 20 päivän ajan. Pyhä Eufemia joutui kohtaamaan monia kidutuksia, joista Jumala aina varjeli hänet. Kaksi pyöveliä kääntyi kristityksi todistettuaan toinen toistaan seuraavia ihmisiä. Lopulta Eufemia heitettiin petojen eteen ja hän menehtyi karhun puraisuun.

Kun Diocletianuksen vaino loppui, kristityt panivat marttyyriin pyhänjäänökset kultaiseen sarkofagiin, joka sijoitettiin hänelle omistettuun kirkkoon Kalkedoniin. Pyhän juhlapäivänä hänen haudastaan lähti tuore verivirta, josta levisi taivaallinen tuoksu. Hänen pyhänjäänösarkkunsaa äärellä tapahtui Kalkedonin yleisessä kirkolliskokouksessa vuonna 451 myös ihme, jonka kautta monofysiittien teokset paljastuivat harhaoppisiksi ja hylättiin. Yhteisestä päätöksestä molemmat osapuolet asettivat asiakirjansa pyhän Eufemian pyhänjäänösarkkuun. Seuraavana aamuna he huomasivat, että pyhä oli sulkenut ortodoksien asiakirjan tiukasti rinnalleen, kun taas monofysiittien asiakirja löytyi hänen jalkojensa alta.

Pyhän Eufemian pyhänjäänökset vetivät jatkuvasti puoleensa pyhiinvaeltajia. Ne siirrettiin Konstantinopoliin vuonna 616. Siellä ne ovat säilyneet patriarkaatin kirkossa, Fanarissa, turmeltumattomina aina tähän päivään saakka.

NEITSYTMARTTYYRI PARASKEVA ROOMALAINEN

(muistopäivä 26.7.)

Paraskeva syntyi kristittyyn perheeseen. Vanhempiensa kuoleman jälkeen pyhä jakoi omaisuutensa köyhille ja ryhtyi saarnaamaan Evankeliumia apostolien esimerkin mukaan. Koska Paraskeva oli saanut hyvän koulutuksen ja palavan uskon, monet hylkäsivät pakanallisen uskonnon kuultuaan hänen opettavan kristinuskoa. Paraskevan maine kantautui myös keisarin korviin, joka vangitutti neidon. Koska pyhä ei uhkailuista ja houkutuksista huolimatta kieltänyt Kristusta, hän joutui kidutettavaksi. Hänet heitettiin sammioon, joka oli täynnä kiehuvaa öljyä. Kun keisari Antonius näki neidon seisovan sammiossa kuin raikkaassa kylvyssä, hän kysyi, oliko Paraskeva noitakeinoin jäähdyttänyt öljyn. Vastauksenaan Paraskeva räiskäytti öljyä kohden keisaria, joka sokeutui öljyn polttaessa hänen silmänsä. Tuskasta huutaen keisari anoi Jumalanpalvelijaa parantamaan hänet. Näin tapahtui, kun Paraskeva rukoili Jumalaa. Keisari Antonius keskeytti kristittyjen vainot tämän ihmeen seurauksena ja Paraskeva jatkoi julistustehtäväänsä.

Vainot alkoivat uudelleen keisari Antoniuksen kuoltua. Roomalaiset uskoivat pakanallisten jumaliensa vihastuneen kristittyjen lempeästä kohtelusta ja merkinä tästä oli ruton puhkeaminen. Paraskeva vangittiin ja jälleen hän vapautui tapahtuneen ihmeen vuoksi: tällä kertaa hän halkaisi käärmeen ristinmerkillä. Saarnaustoiminta jatkui, mutta jälleen hänet vangittiin, kidutettiin ja lopulta mestattiin miekalla. Hän kuoli noin vuonna 180.

SUURMARTTYYRI MARINA (muistopäivä 17.7.)

Pyhä suurmarttyyri Marina syntyi 200-luvulla antiokialaiseen pakanapapin perheeseen. Jo varhain lapsena hän menetti äitinsä ja isä antoi tytön lastenhoitajan hoidettavaksi, joka kasvatti Marinasta kristityn. Asian selvitettyä isälle, hän raivostuneensa kielsi kristityksi tulleen tyttärensä. Marina oli vasta 15-vuotias, kun hänet pidätettiin ja suljettiin vankilaan keisari Diocletianuksen aikana.

Maaherra Olymbrios ihastui kauniiseen tyttöön tultuaan tuomitsemaan Antiokian kristittyjä. Hän suostutteli Marinaa luopumaan kristinuskostaan ja tulemaan hänen vaimokseen. Saatuaan kielteisen vastauksen maaherra antoi neidon kidutettavaksi. Marinaa kidutettiin julmasti ja heitettiin yöksi takaisin vankiselliin. Yön aikana hänen haavansa paranivat ihmeellisesti. Seuraavana päivänä kidutus jatkui ja neitoa poltettiin. Hän rukoili pyhää kastetta, ja kun maaherra kuuli Marinan rukouksen, hän määräsi pyhän hukutettavaksi isoon vesiastiaan.

Marttyyri rukoili jälleen, että tämä teloitustapa tulisi hänelle pyhäksi kasteeksi. Kun hänet heitettiin sammioon, siellä loisti äkkiä valo, ja lumivalkoinen kyyhkynen laskeutui taivaasta kultainen kruunu nokassaan. Kahleet kirposivat pyhän Marinan päältä. Marttyyri seisoj vedessä ylistäen Pyhää Kolminaisuutta, Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä eikä hänessä näkynyt lainkaan kidutuksen jälkiä. Ihme sai monet kääntymään kristinuskoon, mikä puolestaan sai maaherraan määräämään kuolemaan kaikki, jotka tunnustivat Kristuksen. Noin 15 000 ihmistä sai tuolloin surmansa, pyhä suurmarttyyri Marina mukaan lukien.

PYHITTÄJÄ KSENIA ROOMALAINEN (24.1.)

Pyhä Ksenia oli roomalaisen ylhäisöperheen tytär. Hän syntyi 400-luvulla ja sai nimen Eusebia. Naimaikään vartuttuaan hänen vanhempansa löysivät hänelle sopivan puolison ja alkoivat valmistella häitä. Eusebia oli kuitenkin päättänyt omistaa elämänsä Kristukselle. Vähän ennen häpäiväänsä hän kahden palvelijattarensa kera pukeutui miesten vaatteisiin ja karkasivat satamaan. Sieltä he löysivät Aleksandriaan menevän laivan, johon he nousivat. Aleksandriasta he matkustivat Kos-saarelle, jossa arvelivat pysyvänsä piilossa. Siellä Eusebia vaihtoi nimensä Kseniaksi, joka kreikassa tarkoittaa muukalaista.

Rukoiltuaan hengellisen ohjaajan löytymistä Ksenia ystävineen tapasi munkkivanhuksen, jonka nimi oli Paavali. Hän oli pienen luostarin igumeni ja otti Ksenian seuralaisineen mukaansa. Karian Mylaan saavuttuaan Paavali rakennutti heille keljat lähelle omaa luostariaan. Vähitellen heihin liittyi muitakin kilvoittelijoita ja syntyi luostari. Ksenia rakennutti sinne marttyyri Stefanokselle omistetun kirkon.

Kun Ksenian maanpäällinen vaellus läheni loppuaan, hän kokosi sisaristonsa ympärilleen, kiitti heitä, pyysi heiltä anteeksi ja toivoi heidän rukoilevan hänen sielunsa puolesta. Sitten hän vetäytyi kirkkoon ja lankesi polvilleen rukoilemaan. Hänen entiset palvelijattaret katsoivat avaimenreiästä ja näkivät kirkkaan valon laskeutuvan kirkkoon. Paikka täyttyi hyvistä tuoksusta. He aukaisivat oven ja löysivät igumeniansa kuolleena. Ksenia haudattiin ja heti hänen haudallaan alkoi tapahtua parantumisihmeitä.

PYHITTÄJÄ GERASIMOS JORDANIALAINEN (muistopäivä 4.3.)

Pyhä Gerasimos syntyi Lyykiassa 300-luvun lopulla. Jo nuoruudessa hän jätti maailman ja vetäytyi erämaakilvoitukseen Egyptiin. Elettään siellä useita vuosia hän matkusti Palestiinaan ja Jordaniaan, jonne perusti luostarin. Gerasimos noudatti luostarissaan tiukkaa luostarikuria. Hän ja luostarin munkit viettivät viisi päivää viikossa yksinäisyydessä tehden käsitöitä ja rukoillen. Näinä päivinä erämaan asukkaat eivät syöneet keitettyä ruokaa eivätkä syyttäneet tulta, vaan käyttivät ravintonaan kuivaa leipää, juuria ja vettä.

Lauantaina ja sunnuntaina kaikki kilvoittelijat kokoontuivat luostariin jumalalliseen liturgiaan ja nauttimaan Pyhän Ehtoollisen. Iltapäivällä oli tarjolla hieman ruokaa, jonka jälkeen kilvoittelijat palasivat omiin keljoihinsa. Jokaisella oli vai yksi vaatekerta vanhoja vaatteita, joita he pitivät aina ja jopa nukkuivat ne päällään keljassa lattialla maton päällä. He eivät koskaan lulinneet keljojaan, vaikka eipä siellä paljoa varastettavaa olisi ollutkaan.

Kerrotaan, että pyhä Gerasimos veti nöyryydellään puoleensa myös erämaan petoja. Kerran hän kohtasi haavoittuneen leijonan. Hän sitoi sen haavan ja siitä lähtien leijona seurasi Gerasimosta kaikkialle ja palveli häntä kotieläimenä. Kun pyhittäjä kuoli (v. 475), leijona ikävoi häntä kauan ja kuoli vihdoin Gerasimoksen haudalle.

87. Suurmarttyyri Eufemia
Tove Ahlbäck, 2010, munatempere puulle, 21 cm x 17 cm
88. Suurmarttyyri Anastasia ja neitsytmarttyyri Paraskeva
Liisa Holst, 2009, munatempere puulle, 43 cm x 36 cm
89. Pyhittäjä Ksenia Roomalainen
Helmi Leppäkoski, 2010, munatempere puulle, 30 cm x 23,5 cm
90. Suurmarttyyri Anastasia
Tove Ahlbäck, 2010, munatempere puulle, 30,5 cm x 24 cm
91. Suurmarttyyri Marina
Riitta Sipilä, 2010, munatempere puulle, 40 cm x 30 cm
92. Pyhittäjä Gerasimos
Jonna Riihonen, 2010, munatempere puulle, 20 cm x 16 cm

PYHITTÄJÄ BARSANUFIOS SUURI (muistopäivä 6.2.)

Pyhittäjä syntyi Egyptissä 400-luvun jälkipuolella, mutta aikuisena kilvoitteli Gazassa abba Seridoksen luostarin läheisyydessä. Barsanufioksen kelja oli salaisessa paikassa, jonka vain Seridos tunsi. Hän toi kerran viikossa pyhän ehtoollisen, kolme leipää ja vettä, jonka turvin kilvoittelija eli tulevan viikon. Barsanufioksen maine levisi laajalle ja hän välitti hengellistä viisauttaan opettamalla kirjeitse. Abba Seridos toimitti maallikkojen ja luostarikilvoittelijoiden kysymykset pyhittäjälle, joka vastasi niihin sanallisesti. Tämän jälkeen Seridos kirjoitti opetukset muistiin ja välitti vastaukset kysyjille.

Vuosikausia kilvoiteltuaan pyhä Barsanufios jätti keljansa oppilaalleen Johanneselle. Pyhän on arveltu kuolleen vuonna 563, mutta tästä ei ole varmaa tietoa. Jerusalemin patriarkka määräsi hänen keljansa purettavaksi saadakseen selville pyhän kohtalon, mutta ketään ei löytynyt. Legendan mukaan keljasta lehahti tuli, joka poltti muurin purkaneita työmiehiä.

PYHITTÄJÄ MAKARIOS SUURI (myös Egyptiläinen, muistopäivä 19.1.)

Pyhittäjä Makarios Suuri (295-392) oli erämaaisa ja Antonios Suuren oppilas. Hän syntyi Egyptissä vuoden 300 tienoilla. Nuoruudessaan hän työskenteli kamelinajajana, mutta vetäytyi pian yksinäisyyteen kilvoitteluun. Ihmiset havaitsivat Makarioksen hurskauden ja halusivat tehdä hänestä papin. Pyhä kuitenkin kammosi ihmisten ihailua ja pakeni erämaahan, jossa vietti entistä askeettisempaa kilvoituselämää. Hän istui keljassa ja punoi käsitöitä. Hän söi leipää kerran viikossa ja joi vähän vettä. Hän myös kilvoitteli nukkumalla vain lyhyitä hetkiä. Kilvoittelijan maine levisi koko Egyptiin ja hänen luokseen alkoi saapua pyhiinvaeltajia. Makarioksen luo saapui myös uusia kilvoittelijoita, joista tuli hänen oppilaitaan. Makarios kuoli 90 vuoden iässä ja hänen pyhänjäännöksensä sijaitsevat koptilaisessa Pyhän Makarioksen luostarissa.

PYHITTÄJÄ ONUFRIOS, SUURI (muistopäivä 12.6.)

Erakkoelämä yleistyi voimakkaasti neljännellä ja viidennellä vuosisadalla erityisesti Egyptissä. Onufrios Suuri oli nuorena aloittanut kilvoittelun luostarissa. Siellä hänessä heräsi kaipaus erakkoelämään. Eräänä yönä hän jätti luostarin ja matkasi erämaahan ottaen mukaansa neljä leipää. Matkalla hän näki ihmeellisen valonsäteen ja kuuli äänen ”Älä pelkää, sillä minä olen enkelisi, joka suojelen sinuasyntymästäsi asti ja Jumalan tahdosta johdatan nyt sinua erämaahan. Ole nöyrä Jumalan edessä ja ilomieli työskentele Hänen kunniaakseen. En minä hylkää sinua.” Kuljettuaan jonkin aikaa Onufrios tuli erään erakon majalle. Erakko otti hänet vastaan kutsuen häntä nimeltä. Onufrios jäi joksikin aikaa vanhuksen luo oppiakseen erakkoelämää.

Kun erakko huomasi Onufrioksen jo kykenevän itsenäiseen erakkoelämään, hän johdatti pyhän erämaan sisimpää osaan ja jätti luolaan asumaan. Erakko kävi aina kuolemaansa saakka kerranvuodessa häntä tervehtimässä. Erakon kuoltua Onufrios hautasi hänet. Tästä lähtien pyhä eli erämaassa tapaamatta yhtään ihmistä. Hän sai ruokansa enkeliltä, joka toi myös hänelle pyhän ehtoollisen. Onufrios vietti näin 60 vuotta, kunnes munkki Pafnutios saapui hänen luokseen. Pafnutios vietti yönsä suuren kilvoittelijan luona keskustellen ja rukoillen, ja kuullen näin hänen elämäntarinansa. Aamulla vieras huomasi tämän kilvoittelijan, jonka ainoana vaatteena oli kantapäihin saakka ulottuva lumivalkea tukka kasvojen muuttuvan. Tällöin Onufrios rauhoitti Pafnutiota kertoen, että Jumala oli lähettänyt vieraan hautaamaan hänet. Siunattuaan Pafnutoksen pyhä Onufrios polvistui ja itkien rukoili Jumalaa. Äkkiä hänen kasvonsa valaistuivat ja enkelit laulaen ja ylistäen Jumalaa veivät pyhän riemuitsevan sielun taivaaseen.

PYHITTÄJÄ TEODORA ALEKSANDRIALAINEN (muistopäivä 11.9.)

Pyhä Theodora asui miehensä kanssa Aleksandriassa ja heidän kodissaan vallitsi rakkaus ja rauha. Muuan toinen rikas mies ihastui Theodoran kauneuteen niin, että koetti viettelä hänet. Lahjojen ja viekkauuden avulla hän onnistui lopulta johdattamaan Theodoran aviorikokseen. Langennut Theodora katui syvästi tekoaan ja päätti mennä luostariin puhdistamaan itsensä työllä ja rukouksella. Hän jätti kotinsa salaa, pukeutui miesten vaatteisiin ja meni munkkiluostariin, koska hän pelkäsi, että hänen puolisonsa saattaisi löytää hänet naisluostarista.

Luostarin johtaja testasi tulokasta eikä päästänyt häntä edes luostarin pihamaalle. Sinnikkäästi Theodora kuitenkin yöpyi luostarin portilla. Aamualla hän polvillaan rukoillen anoi pääsystä parannuksen tielle sekä lupaa saada palvelua luostaria munkkina. Hän kertoi olevansa eunukki nimeltä Theodore Aleksandrialainen. Tulokkaan vilpiton pyrkimys tunnistettiin, ja niin Theodora tuli yksi veljestön jäsenistä. Jopa kokeneetkin munkit vaikuttuivat hänen kokooisista polvirukouksistaan sekä hänen osoittamastaan nöyryydestä, kestävyyydestä ja uhrautuvaisuudesta. Theodora palveli luostaria munkki Theodora kahdeksan vuotta.

Kerran munkki Theodora syytettiin Enatan luostarin johtajan tyttären saattamisesta raskaaksi. Pyhä kielsi syytöksen, mutta kun lapsi tuotiin luostariin, igumeni karkotti Theodoran lapsen kanssa luostarista. Pyhä ei kapinoinut tuomiota vastaan, vaan nöyrästi ryhtyi hoitamaan lasta asuen luostarin läheisyydessä. Paimenet toivat vauvalle maitoa, pyhittäjä itse söi vain villivihanneksia. Näin hän vietti seitsemän vuotta karkotuksessa. Tämän jälkeen luostarin johtaja salli hänen palata lapsen kanssa, jonka kasvattamista Theodora jatkoi.

Kun pyhittäjä kuoli rukous huulillaan (v. 490), luostarin igumeni sai näyn, jossa hänelle paljastettiin Theodoran hengelliset saavutukset ja salaisuus. Puhdistaakseen pyhittäjän maineen hän kertoi tästä toisille. Uutinen Theodoran kuolemasta kiiri hänen entisen miehensä korviin, ja tämä saapui vaimonsa hautajaisiin. Miehestä tuli luostarikilvoittelija, ja hän asui loppuelämänsä vaimonsa keljassa. Myös lapsi seurasi kasvatti-äitinsä jalanjälkiä, hänestä tuli aikanaan luostarin igumeni.

PYHITTÄJÄ EFRAIM SYYRIALAINEN (muistopäivä 28.1.)

Pyhä Efraim syntyi 300-luvun alussa Nesebiassa Mesopotamiassa. Hänen vanhempansa olivat köyhiä maanviljelijöitä ja hurskaita kristittyjä. Nuoruusvuosiensa etsikkoajan jälkeen Efraim siirtyi Edessaan ja ryhtyi elämään erakkoelämää luolassa. Samalla hän aloitti kirjoittamaan Mooseksen kirjain selityksiä. Hiljalleen hänen maineensa opettajana kasvoi ja häneltä tultiin kysymään usein neuvoja.

Efraim vihittiin papiksi, mutta hän ei nöyryydessään rohennut milloinkaan toimittaa liturgiaa. Hän taisteli runollisin tekstein harhaoppeja vastaan ja hänen opetuksiaan luettiin jo hänen elässään jumalanpalveluksissa. Hänen sanoistaan huokui palava rakkaus Jumalaa, syvä katumus ja nöyryys. Matkoillaan Efraim tapasi egyptiläisiä ja syyrialaisia erakkoja sekä mm. pyhän Basileios Suuren. Basileioksen opettaessa Efraim kertoi nähneensä valkoisen kyyhkysen hänen olkapäällään ja Basileioksen suusta tulevan tulisen liekin, ymmärtäen näin Basileioksen suuruuden kristinuskon opettajana. Efraim Syyrialainen kuoli vuonna 378 ja ylevien opetuksiensa vuoksi häntä nimitetään Syyrian profetaaksi.

PYHITTÄJÄ JOHANNES DAMASKOLAINEN (muistopäivä 4.12.)

Johannes syntyi Damaskoksessa kristilliseen perheeseen n. vuonna 676. Hän toimi Damaskon kalifin korkeana virkamiehenä kunnes aloitti luostarikilvoituksen Jerusalemin läheisyydessä sijaitsevassa pyhän Sabbaan luostarissa. Hän tutki teologiaa ja kirjoitti erityisesti ikonoklasmin vastain kirjoituksia. Bysantin keisari Leo Isaurilainen oli puolestaan ikonien raastaja, joka kielsi pyhäin kuvien käytön ja kunnioittamisen. Hänen onnistui hyökätä Johannes Damaskolaista vastaan väännetyn kirjeen avulla, jonka mukaan Johannes tarjoutui pettämään Damaskoksen kaupungin ja kalifin, jonka suojeluksessa oli. Kalifi ei uskonut Johanneksen viattomuuteen ja päätti hänen virallisen tehtävänsä palveluksessaan sekä määräsi hänen oikean kätensä katkaistavaksi ranteesta. Elämäkerran mukaan hänen kätensä palautui ihmeellisesti ennalleen, kun hän oli rukoillut palavasti Jumalansyntyttäjän ikonin edessä. Tapahtuman seurauksena kalifi vakuuttui hänen syyttömyytensä ja halusi palauttaa hänelle entiset tehtävänsä. Johannes kuitenkin vetäytyi pyhän Sabbaan luostariin ja jatkoi hymnien ja teologisten kirjoitusten laatimista. Pyhittäjä Johannes Damaskolainen kuoli vuonna 749.

IISAK NINIVELÄINEN (myös Syyrialainen, muistopäivä 28.1.)

Pyhä Iisak Syyrialainen, Niniven piispa eli 600-luvulla. Hän syntyi Qatarin alueella Persian lahden läntisellä rannalla. Jo melko nuorella iällä Iisak ja hänen veljensä tulivat Niniven lähistöllä sijaitsevaan Mar Matteuksen luostariin, jossa heidät vihittiin munkeiksi. Iisakin opetus, hyveellisyys ja askeettinen elämäntapa kiinnittivät veljestössä huomiota ja veljestö esitti Iisakia luostarin johtajaksi. Pyhä Iisak ei halunnut tätä taakkaa, vaan piti parempana hiljaista elämää ja sen vuoksi hän lähti luostarista elämään yksinään erämaahan.

Kuitenkin pyhän Iisakin hyveellisen elämän maine levisi yhä laajemmalle. Itäsyyrialaisen kirkon päämies, katolikos Mar Giwargis vei hänet mukanaan pohjoiseen ja vihi hänet Ber Aben luostarissa Niniven piispaksi. Nähdessään kaupungin asukkaitten raat' elämäntavat ja tottelemattomuuden, pyhästä Iisakista tuntui, ettei hän ole kykenevä ohjaamaan heitä, ja lisäksi hän ikävöi yksinäisyyttä. Hän sai kohdata myös paljon kateutta, juonittelua ja panettelua osittain siksi, että häntä pidettiin vieraana, ulkomaalaisena piispana alueellaan. Oltuaan vain viisi kuukautta piispana, pyhä Iisak erosi virastaan ja meni Matutvuorelle elämään erakkona. Myöhemmin hän meni Rabban Šaburin luostariin, jossa hän eli kuolemaansa asti saavuttaen suuren hengellisen täydellisyyden asteen. Pyhä Iisakin kirjoitukset kuuluivat kristillisen kirjallisuuden klassikkoihin.

93. Pyhittäjä Barsanufios Suuri
Meeri Kurola, 2008, munatempere puulle, 26,5 cm x 16,5 cm
94. Pyhittäjä Maria Egyptiläinen
Marjaana Laatikainen, 2010, munatempere puulle, 25 cm x 17,5 cm
95. Pyhittäjä Maria Egyptiläinen
Marjaana Laatikainen, 1999, munatempere puulle, 32,5 cm x 26 cm
96. Pyhittäjä Teodora Aleksandrialainen
Tove Ahlbäck, 2010, munatempere puulle, 21 cm x 17 cm
97. Pyhittäjät Makarios Suuri ja Onufrios Suuri
Liisa Holst, 2009, munatempere puulle, 28 cm x 22 cm
98. Pyhittäjä Onufrios
Marjaana Laatikainen, 2001, munatempere puulle, 44,5 cm x 19,5 cm
99. Pyhittäjä Efraim Syyrialainen
Liisa Kuningas, 2007, munatempere puulle, Ø 42 cm
100. Pyhittäjä Johannes Damaskolainen
Liisa Kuningas, 2010, munatempere puulle, 38 cm x 24 cm
101. Pyhittäjät Iisak Niniveläinen ja Efraim Syyrialainen
Liisa Kuningas, 2007, munatempere puulle, 65 cm x 60 cm

SUURMARTTYYRI JA PALKATTA PARANTAJA PANTELEIMON (muistopäivä 27.7.)

Pyhä Panteleimon syntyi noin vuonna 275 Nikomedeiassa, Marmaran meren rannalla. Hänen nimensä (armelias kaikille) kuvaa hyveitä, joista pyhä marttyyri oli tullut kuuluisaksi. Panteleimon oli nuorena erään lääkärin oppilaana. Samanaikaisesti pyhä Hermolaos kertoi hänelle Jumalan johduksesta ja hyvyydestä. Panteleimon käytti lääkärintaitoaan ja Jumalan armosta teki monia ihmeteköjä. Kaikki, jotka hakivat häneltä apua, parantuivat eikä hän ottanut potilailtaan maksua. Tästä toiminnasta kertoo hänelle annettu lisänimi palkatta parantaja. Suurmarttyyri ja parantaja Panteleimon tunnetaan erityisesti lääkäreiden suojeluspyhänä. Pyhä kuoli keisarin käskystä noin 30-vuotiaana vuonna 305.

PYHITTÄJÄ ERASMUS KIOVALAINEN

(myös Erasm, muistopäivä 24.2.)

Erasmus kilvoitteli Kiovan luolaluostarissa 1100-luvulla. Hän toimi ikonimaalarina. Legendan mukaan paholainen kiusasi munkkia väittäen, että hänen olisi pitänyt antaa ikoneihin käyttämänsä varat köyhille. Pyhä masentui ja sairastui lopulta niin pahoin, että makasi kuolemankielissä. Tällöin Jumalansynnyttäjä ilmestyi hänelle lausuen: ”Erasmus, koska kaunistit kirkkoani ikoneilla, minäkin kaunistan sinut ja nostan sinut kuniaan Poikani valtakunnassa. Nouse, kadu ja vihkiydy suureen skeemaan, niin kolmantena päivänä sinut otetaan pois tästä elämästä”. Näin tapahtui. Tunnustettuaan syntinsä ja otettuaan vihkimyksen pyhä Erasmus nukkui kuolonuneen.

MARTTYYRIT BORIS JA GLEB (muistopäivä 24.7. ja 5.9.)

Rostovin ruhtinas Boris ja Muromin ruhtinas Gleb olivat Kiovan suurruhtinas Vladimirin poikia, jotka perimätiedon mukaan kuolivat velipuolensa Svjatopolk I:n surmattamina vuonna 1015. Svjatopolkista tuli suurruhtinas, kunnes joutui itse velipuolensa Jaroslav Viisaan karkoittamaksi. Luultavasti toimet surmattujen veljesten kanonisoimiseksi alkoivat jo Jaroslavin aikana. Heidät kanonisoitiin ensimmäisinä itäslaavilaisina pyhinä noin vuonna 1071.

AUTUAS PROKOPI USTJUGILAINEN (muistopäivä 8.7.)

Pyhä Prokopi Ustjugilainen eli Venäjällä 1200-luvun lopulla. Hän lienee ollut saksalainen hansakauppias, joka muutti Lyypekistä Novgorodiin, kääntyi ortodoksiksi ja meni luostariin. Sieltä hän siirtyi yksinäisyyteen Ustjugiin ja tekeytyi hulluksi, Kristuksen tähden houkaksi. Hän eli köyhää ja nöyrää elämää, asui rähjäisissä majoissa tai kirkon eteisessä, kärsi pilkkaa ja loukkauksia. Hän saarnasi paikallisille asukkaille. Hänellä oli tapana istua Suhona-joen rannalla katsellen kalastajia ja rukoillen heille Jumalan siunausta ja varjelusta. Tuolle samalle joentörmälle hänet omasta toiveestaan haudattiin, kun hän kuoli 8. päivänä heinäkuuta 1303. Pyhän Prokopin maatumaton ruumis paljastui monenlaisten tapahtumien seurauksena 1700-luvulla. Sen välityksellä tapahtui ihmeitä ja ihmeellisesti paljastui myös pyhän Prokopin nimi: hän ilmestyi näyssä hurskaalle paikalliselle asukkaalle nimeltään Savela ja kertoi sen.

UUSMARTTYYRI ELISABET (muistopäivä 5.7.)

Suuriruhtinatar Elisabet Feodorovna (24.2.1864-18.7.1918) oli suurruhtinas Sergei Aleksandrovitšin puoliso. Mieheensä salamurhan jälkeen Elisabet vihkiytyi nunnaksi ja perusti luostarin Moskovaan. Luostarisaret omistautuivat köyhien auttamiseen. Vuonna 1918 kommunistinen hallinto karkotti hänet muiden Romanovien mukana Jekaterinaburgiin, missä heidät julmasti surmattiin. Elisabetin reliikit siirrettiin turvaan Pekingin kautta Jerusalemiin, jossa ne sijoitettiin Pyhän Magdalan Marian kirkkoon. Elisabet oli puolisonsa kanssa aikanaan auttanut tämän kirkon rakentamisessa. Marttyyri kanonisoitiin jo vuonna 1981 Venäjän ulkopuolella ja Venäjän ortodoksisissa kirkossa vuonna 1992.

APOSTOLIEN VERTAINEN NINA GEORGIALAINEN

(aik. Gruusialainen, muistopäivä 14.1.)

Pyhä Nina syntyi Kappadokiassa noin vuonna 280. Ninan lapsuudessa perhe muutti Jerusalemiin, jonka jälkeen hänen isänsä vetäytyi erakoksi ja äitinsä vihkiytyi diakonissaksi. 12-vuotias Nina jäi hurskaan Nymforan kasvatettavaksi. Tyttö luki ahkerasti Raamattua ja kiinnostui Herran viitan kohtalosta. Hän sai kuulla sen olevan Iberiassa eli Georgiassa, jonka asukkaat olivat vielä pakanoita. Nina alkoi rukoilla, että hän saisi nähdä Georgian kristinuskoon kääntyneenä ja että Herran viitta löytyisi. Unessa hänelle ilmestyivät sekä Jumalanäiti että Vapahtaja, jotka siunasi Ninan pyrkimyksen. Vartuttuaan Nina lähti valistamaan lähetystyöhön Iberiaan. Uskossaan lujana hänen onnistui monien vaiheiden kautta kääntymään kristityksi kuningas perheineen ja heidän jälkeensä maan kansaa. Pyhä Nina kuoli joko vuonna 335 tai 347. Hänen haudalleen Kahetian Bodben kylään rakennettiin kirkko ja myöhemmin pyhän Ninan nimeä kantava naisluostari.

NEITSYTMARTTYYRI TEODOSIA KONSTANTINOPOLLAINEN (muistopäivä 29.5.)

Pyhä Teodosia kasvoi vanhempiensa kuoleman jälkeen Pyhän marttyyri Anastasian luostarissa. Täysi-ikäiseksi tultuaan hän jakoi omaisuutensa köyhille ja vihkiytyi nunnaksi. Osan varoista hän käytti Vapahtajan, Jumalansynnyttäjän ja pyhän Anastasian ikoneihin.

Leo III Isaurilaisen astuminen valtaan merkitsi ikonoklasmin alkua Bysantin valtakunnassa. Hän määräsi kaikki ikonit tuhottaviksi. Konstantinopolin Pronssiportin yllä oli ollut yli 400 vuotta Vapahtajan pronssinen ikoni, joka ikonien vastustaja, patriarkka Anastasius nyt määräsi tuhottavaksi. Pyhä Teodosia yhdessä naisjoukon kanssa kiiruhti suojelemaan ikonia. He heiluttivat tikkaita, joille sotilas oli kiivennyt, jolloin tämä putosi ja kuoli vammoihinsa. Tämän jälkeen naiset kivittivät harhaoppisen patriarkan. Keisari määräsi heidät teloitettaviksi, Teodosian hän sulki vankilaan. Häntä ruuskittiin sata iskua päivässä viikon verran. Kahdeksantena päivänä hänet kuljetettiin läpi kaupungin. Neitoa hakattiin ja lopulta hän kärsi marttyyrikuoleman, kun hänen kurkkunsa lävistettiin oinaa sarvella. Neitsytmarttyyri haudattiin Konstantinopolin Pyhän Eufemian luostariin, jonka jälkeen haudalla tapahtui monia ihmeeparantumisia. Ikonoklasmin kukistuttua neitsytmarttyyri tunnustettiin pyhäksi.

PAPPISMARTTYYRI KOSMAS AITOLIALAINEN (muistopäivä 24.8.), **PYHÄ JOHANNES VENÄLÄINEN** (muistopäivä 27.5.) ja **PYHÄ ARSENIOS KAPPADOKIALAINEN** (muistopäivä 10.11.)

Eryteisesti Kreikassa kunnioitetaan näitä kolmea turkkilaisvallan aikana elänyttä pyhää. Pyhä Kosmas (1714-1779) oli Athosvuoren munkki. Saatuaan luostarin johtajalta siunauksen, hän matkusti Konstantinopoliin, jossa opiskeli puhetaitoa. Patriarkan luvalla hän alkoi julistaa evankeliumia Konstantinopolissa, Pohjois-Kreikassa ja Albaniassa. Hänen aloitteestaan kaupungeissa ja kylissä avattiin pari sataa kirkkokouluu. Pyhä Kosmas tunnetaan monista ihmeistään ja profetioistaan. Pyhä kärsi marttyyrikuoleman 65 vuoden iässä, kun turkkilaiset joukot hirttivät hänet. Ekumeeninen patriarkaatti kanonisoi pyhän Kosmoksen vuonna 1961.

Pyhä Johannes (n. 1690-1730) oli venäläinen sotilas, joka joutui turkkilaisten vangiksi ja sai kärsiä ankaria kidutuksia kristillinen uskonsa tähden. Hän vietti elämänsä turkkilaisten orjuudessa pysyen vakaasti kristittyinä. Pyhän reliikit tuotiin 1920-luvulla Euboian saarelle ja sijoitettiin kirkkoon, kunnes ne siirrettiin vuonna 1951 uuteen Pyhän Johannes Venäläisen muistolle pyhitettyyn luostarikirkkoon.

Pyhä Arsenios (n. 1840-1924) eli Kappadokiassa Farasan kylässä, joka oli jäänyt turkkilaisten valtaan jo 1400-luvulla. Pyhä toimi paikallisen kreikkalaisväestön tukena ja opettajana ja hän oli tunnettu parantaja niin kreikkalaisten kuin turkkilaistenkin keskuudessa. Pyhän Arsenioksen reliikit sijaitsevat luostarissa Tessalonikin lähellä ja monia ihmeitä on liitetty niihin. Arsenios kanonisoitiin virallisesti vuonna 1986.

PYHITTÄJÄ DAAVID EUBOIALAINEN (myös Eviolainen, 1.11.)

Daavid oli 15-vuotias tutustuessaan pappismunkki Akakiokseen, jonka oppilaaksi ryhtyi. He kiersivät monissa luostareissa ja jäivät lopulta Oikonoion ksen luostariin, jossa Daavid vihittiin munkkidiakoniksi. Tämän jälkeen he matkustivat Athosvuorelle. Daavid palveli munkkidiakonina Suuressa Lavrassa, kunnes hänet vihittiin pappismunkiksi ja määrättiin Varnakovan luostarin johtajaksi. Myöhemmin pyhittäjä rakensi pienen erakollan. Rauhallinen kilvoituselämä keskeytyi, kun Daavidia syytettiin aiheettomasti turkkilaisten vankien auttamisesta. Hänet vangittiin ja ruuskittiin. Kristityt kuitenkin saivat ostettua Daavidin vapaaksi ja hän matkusti Euboian saarelle, jossa eli lopun ikänsä. Pyhittäjä kuoli vuosien 1589-1602 välillä. Hänen reliikkiensä äärellä tapahtui paljon ihmeitä.

PYHITTÄJÄ IRENE KRYSOVALANTOLAINEN

(myös Irini Hrisovandolainen, muistopäivä 28.7.)

Pyhä Irene syntyi 800-luvulla Kappadokian alueella varakkaaseen perheeseen. Kauneutensa ja älykkyytensä tähden neito lähetettiin Konstantinopoliin tulevan hallitsijan morsiusuhdokkaaksi. Matkalla hän kohtasi kilvoittelija Johanneksen, joka ennusti pyhän omistavan elämänsä Jumalalle. Näin tapahtuikin, kun neito antoi koko omaisuutensa köyhille ja liittyi Krysovalanton luostarin sisaristoon.

Kiusauksista huolimatta hän harjoitti luostarielämää horjumatta ja myöhemmin hänet vihittiin luostarin igumeniaksi. Hänen elinaikanaan tapahtui ihmeitä, jotka todistivat Jumalan armosta ja Irenen vankkumatomasta uskosta. Pyhä Irene kuoli yhä nuoruuden kauniina 103 vuoden iässä.

102. Nikolaos Ihmeidentekijä
Ritva Arponen, 2008, munatempere puulle, 30 cm x 24 cm
103. Nikolaos Ihmeidentekijä
Tuula Majurinen, 2010, munatempere puulle, 43,5 cm x 34 cm
104. Suurmarttyyri ja palkatta parantaja Panteleimon
Tove Ahlbäck, 2010, munatempere puulle, 21 cm x 17 cm
105. Suurmarttyyri ja palkatta parantaja Panteleimon
Meeri Kurola, 2007, munatempere puulle, 30 cm x 24 cm
106. Pyhittäjä Erasmus Kiovalainen
Meeri Kurola, 2005, munatempere puulle, 29 cm x 21 cm
107. Marttyyrit Boris ja Gleb
Ritva Arponen, 2010, munatempere puulle, 30 cm x 24 cm
108. Autuas Prokopi Ustjugilainen
Liisa Kuningas, 2007, munatempere puulle, 40 cm x 31,5 cm
109. Neitsytmarttyyri Teodosia Konstantinopolilainen
Marjaana Laatikainen, 2008, munatempere puulle, 25 cm x 19 cm
110. Uusmarttyyri Elisabet
Marjaana Laatikainen, 2004, munatempere puulle, 24,5 cm x 18 cm
111. Uusmarttyyri Elisabet
Elsa Issakainen, 2010, munatempere puulle, 28 cm x 21,5 cm
112. Apostolien vertainen Nina Georgialainen
Elli Tiittanen, 2010, munatempere puulle, 27 cm x 19 cm
113. Apostolien vertainen Nina Georgialainen
Marjaana Laatikainen, 2005, munatempere puulle, 27,5 cm x 22 cm
114. Arsenios Kappadokialainen, Kosmas Aitolialainen ja Johannes Venäläinen
Meeri Kurola, 2006, munatempere puulle, 35 cm 28 cm
115. Pyhittäjä Daavid Euboialainen
Marja Helenius, 2010, munatempere puulle, 23 cm x 18 cm
116. Pappismarttyyri Kosmas Aitolialainen
Elli Tiittanen, 2002, munatempere puulle, 25 cm x 21 cm
117. Pyhittäjä Irene Krysovalantolainen
Elli Tiittanen, 2003, munatempere puulle, 28 cm x 18 cm

PYHITTÄJÄ AFANASI SÄNTÄMÄLÄINEN (muistopäivä 2.5.)

Pyhittäjä Afanasi Sântämäläinen kuuluu Karjalan valistajien joukkoon. Hän meni nuorena Valamon luostariin, jossa hänen ohjaajanaan toimi pyhittäjä Aleksanteri Syväriläinen. Ohjaajan kuoltua Afanasi ryhtyi erakoksi ja muutti Sântämälän kylän metsiin. Hänen mukaansa lähti muitakin kilvoittelijoita ja he perustivat pienen luostariyhteisön, jonka johtajaksi pyhittäjä ryhtyi. Alueen asukkaiden vihamielisyyden vuoksi hän joutui jättämään luostarin ja siirtyi Syvärin luostariin. Siellä hänet vihittiin pappismunkiksi ja myöhemmin luostarin johtajaksi. Afanasi vielä vetäytyi oppilaattensa kanssa erämaahan ja rakensi sinne uuden luostarin. Viimeiset elinvuotensa pyhittäjä vietti Sântämälän saarella, mutta kuoli omissa luostarissaan noin vuonna 1550.

SOLOVETSKIN LUOSTARIN RAKENTAJAT

PYHITTÄJÄ SAVVATI SOLOVETSKILAINEN (muistopäivä 27.9.),
PYHITTÄJÄ ZOSIMA SOLOVETSKILAINEN (muistopäivä 17.4.),
PYHITTÄJÄ HERMAN SOLOVETSKILAINEN (muistopäivä 30.7.)
ja **MOSKOVAN METROPOLIITTA FILIP SOLOVETSKILAINEN** (muistopäivä 5.10.)

Pyhittäjä Savvati (k. 1435) oli yksi Solovetskin luostarin perustajista. Ennen saapumistaan Solovetskiin hän asui Kirill Valgetjärveläisen perustamasta luostarissa ja Valamon luostarissa. Kunnioitettuna kilvoittelijana Savvati ei saanut luostareissa kaipaamaansa rauhaa ja hakeutui yksinäisyyteen.

Tavattuuan Vienanmeren alueella pyhittäjä Hermanin (k. 1479), he siirtyivät yhdessä Solovetskin saarelle, jonne perustivat luostarin vuonna 1429. Myöhemmin, Hermanin ensin väliaikaisesti poistuttua Solovetskista ja Savvatin kuoltua, perustajien joukkoon liittyi vielä Äänisniemen alueelta kotoisin ollut pyhittäjä Zosima (k. 1478), joka jatkoi kunniaikkaasti pyhittäjä Savvatin aloittamaa työtä.

Pyhä Filip (1507-1569), maallikkonimeltään Feodor, oli Solovetskin luostarin munkki, igumeni ja myöhemmin Moskovan metropoliitta tsaari Iivana IV:n hallituskaudella. Luostarin johtajana hän rakennutti Solovetskin uudelleen tulipalon jäljiltä. Tsaari Iivana Julman määräyksestä Filip valittiin Moskovan metropoliitaksi, mutta joutui tehtävässään hallitsijan epäsuosioon moitittuaan tätä erilaisista rikkomuksista. Lopulta häntä kidutettiin ja karkotettiin Tverin Otrotšin luostariin, jossa hänet murhattiin tsaarin käskystä.

KARJALAN PYHÄT (muistopäivä 31.10. ja 6.11. välinen lauantai)

Suomen ortodoksisessa kirkossa alettiin viettää Karjan valistajien yhteistä muistopäivää vuonna 1957. Karjalan valistajien joukkoon luetaan Venäjän Karjalassa, Lapissa, Inkerissä, Vepsässä ja Äänisjoen ja Vienanjoen alajuoksulla vaikuttaneita pyhiä, jotka ovat eläneet 1100-1600-luvuilla. Suurin osa heistä on toiminut lähetyssaarnaajana, luostarinperustajana tai erämaakilvoittelijana. Karjalan valistajien joukkoon luetaan noin 70 pyhää. Suomessa tunnetuimpia ovat Valamon luostarin perustajat Sergei ja Herman Valamolaiset (muistopäivä 28.6.), Konevitsan luostarin perustaja Arseni Konevitsalainen (muistopäivä 12.6.), Syvärin luostarin perustaja Aleksanteri Syväriläinen (muistopäivä 30.8.) ja Petsamon luostarin perustaja Trifon Petsamolainen (muistopäivä 15.12.).

BOGOLJUBOVON JUMALANÄITI (juhlapäivä 18.6.)

Suzdalin ruhtinas Andrei Jurevitš Bogoljubski (1111-1174) kukisti Kiovan valta-aseman ja nosti Venäjän pääkaupungiksi Vladimirin vuonna 1155. Perimätiedon mukaan v. 1158 Kiovan suojelusikonina tunnetuksi tullutta Jumalanäidin ikonina, joka nykyään tunnetaan Vladimirin Jumalanäitinä, lähdettiin kuljettamaan juhlallisesti uuteen pääkaupunkiin. Yhdentoista kilometrin päässä Vladimirista saattueen hevoset pysähtyivät ja ruhtinas määräsi rukouspalveluksen toimitettavaksi. Sen aikana tapahtui ihme: Jumalanäiti ilmestyi ruhtinaalle kehottaen rakentamaan paikalle luostarin. Ruhtinas antoi ikonimaalareille tehtäväksi kuvata kokemansa näyn, jossa Jumalanäiti seisoi oikea käsi esirukoukseen kohotettuna ja vasen kirjakkääröä kannatellen. Ilmestymispaikka sai nimekseen Bogoljubovo, Jumalan rakastama, ja sinne perustettiin luostari. Ikonista on maalattu useita muunnelmia, jossa Neitsyt Marian eteen on kuvattu polvistuneena joukko pyhiä kuvaten koko ihmiskuntaa. Tässä ikonissa pyhien joukkoon on kuvattu Valamon luostarin perustajat, pyhät Sergei ja Herman Valamolaiset.

PYHITTÄJÄ SERGEI RADONEŽILAINEN (muistopäivä 5.7.)

Pyhittäjä Sergei syntyi Varnitsan kylässä Rostovin lähistöllä noin vuonna 1314. Hänet kastettiin Bartolomeokseksi. Erään hurskaan tarinan mukaan lapsi hämmästytti kaikkia jo noudattaessaan paastopäiviä jo rintaruokinassa. Hän tunsu luostarikutsumuksen varhain, mutta aloitti erämaakilvoittelun vasta vanhempiensa kuoleman jälkeen. Sitten hänet vihittiin munkkeuteen nimellä Sergei.

Pyhittäjän luokse alkoi kerääntyä muita kilvoittelijoita. Näin sai alkunsa luostari. Aluksi oppilaita oli kaksitoista. Vuonna 1354 Sergei vihittiin pappismunkiksi ja asetettiin luostarin igumeniksi. Veljestön elämä oli köyhää, mutta kun puute oli suurimmillaan, luostariin tuli ihmeellisellä tavalla ruokalähetys. Kun oli pula vedestä, pyhä Sergei meni metsään, rukoili ja siunasi paikan, jolloin maasta puhkesi lähde.

Elämänsä loppupuolella pyhittäjä Sergei näki ihmeellisiä ilmestyksiä. Kerran rukoillessaan Jumalanäitiä hän sai nähdä tämän yhdessä apostolien Pietarin ja Johanneksen kanssa. Jumalansynnyttäjät sanoivat Sergeille, että tämän rukoukset veljestön ja luostarin puolesta on kuultu, ja lupasi aina suojella luostaria pyhällä peitteellään. Pyhittäjä kuoli vuonna 1392. Kolmekymmentä vuotta myöhemmin hänen maatumattomat reliikkiinsä nostettiin haudasta ja hänet kanonisoitiin pyhäksi.

PYHITTÄJÄ ALEKSANTERI SYVÄRILÄINEN (muistopäivä 30.8.)

Pyhittäjä Aleksanteri Syväriläinen (1448-1533) tunsu lapsuudestaan saakka kiintymystä rukouselämään kohtaan ja 26-vuotiaana hän lähti vanhemmiltaan salaa Valamon luostariin. Ensimmäisen yönsä hän vietti kauniin järven rannalla. Unessaan hän kuuli äänen, joka siunasi matkan ja kehotti perustamaan luostarin samaan paikkaan. Valamossa Aleksanteri kilvoitelti 13 vuotta. Luostarin johtajan siunauksella hän vuonna 1487 ryhtyi erämaakilvoittelijaksi.

Vaiherikkaiden vuosien aikana pyhittäjä kohtasi monia vaikeuksia ja kiusauksia, mutta pysyi uskossaan vahvana. Hän sai lohduitusta ja vahvistusta jumalallisista ilmestyksistä. Kilvoiteltuaan 25 vuotta, hänelle ilmestyi Pyhää Kolminaisuutta kuvaavat kolme enkeliä ja taivaalta kuului ääni: ”Pyhä Henki on siunannut sinut asunnokseen sydämesi puhtauden tähden. Rakenna temppli Pyhälle Kolminaisuudelle tähän paikkaan ja kerää tänne ympärillesi veljiä, jotta heidän sielunsa pelastuisivat”. Tämän jälkeen enkeli osoitti pyhittäjälle paikan, johon kirkko tuli rakentaa.

Kirkon valmistuttua pyhittäjä otti pappisvihkimyksen ja luostari kasvoi uusien kilvoittelijoiden myötä. Pyhittäjä Aleksanteri kuoli 30.8. vuonna 1533.

PYHITTÄJÄ SERAFIM SAROVILAINEN (muistopäivät 2.1. ja 19.7.)

Pyhittäjä Serafim, ristimänimeltään Prohor, syntyi 19. heinäkuuta vuonna 1754 Kurskissa. Jo nuorena hänen mielessä kypsä ajatus omistautua palvelemaan Jumalaa. Ennen luostariin menoaan hän kävi pyhiinvaelluksella Kiovassa, jossa sai siunauksen kutsumukselleen. Hän saapui Sarovin luostariin marraskuussa 1778. Vuonna 1786 hänet vihittiin munkiksi, jolloin hän sai nimen Serafim. Samana vuonna hänet vihittiin munkkidiakoniksi ja vuonna 1793 pappismunkiksi.

Luostarissa ollessaan Serafim suoritti kuuliaisuustehtävänsä innokkaasti ja ahkerasti. Varsin pian hän otti esimerkkiä munkeista, joilla oli tapana mennä metsään yksinään rukoilemaan. Saatuaan siunauksen tehdä samoin, Serafim alkoi käydä metsässä rukoilemassa. Pappisvihkimisen jälkeen hän muutti erämaahan kilvoittelemaan. Erämaassa hän vietti hurskasta kilvoittelua paastoten ja tutkien pyhiä kirjoituksia. Kerran hänen nähtiin ruokkivan kädestä suurta karhua. Erämaakilvoitus keskeytyi, kun erään kerran rosvot pahoinpitelivät pyhittäjän luullen tämän piilottelevan rahaa. Toivuttuaan vammoistaan Serafim palasi jälleen erakkomajaansa. Erinäisten vaiheiden jälkeen hän lisäsi kilvoitustaan ensin eristäytymällä kokonaan ihmisistä, sitten vaikenemalla. Pyhittäjä koki elämänsä aikana monia ilmestyksiä. Eräässä ilmestyksessä Jumalanäiti kehotti häntä ottamaan vastaan ihmisiä ja opettamaan heitä. Tämän tapahtuman jälkeen hän alkoi ottaa vastaan pyhiinvaeltajia ohjaten heitä rakkaudella ja viisaudella.

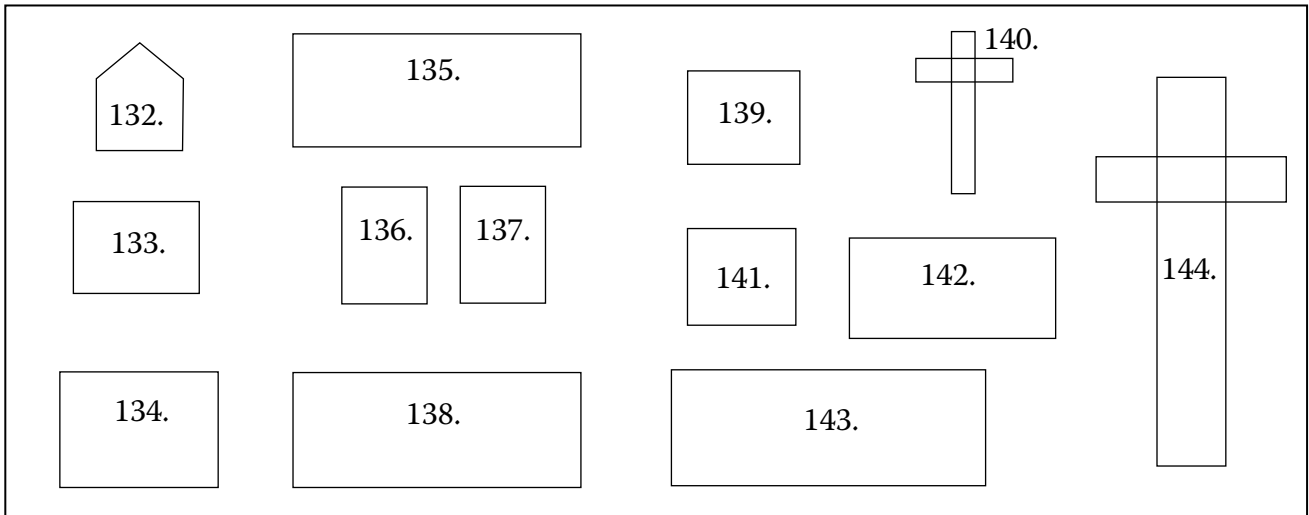
Pyhittäjä Serafim Sarovilainen kuoli rukoukseen polvistuneena 2. tammi-kuuta vuonna 1833. Hänen kanonisointijuhlaa vietettiin vuonna 1903.

JUMALANÄIDIN SUOJELUS (1.10.)

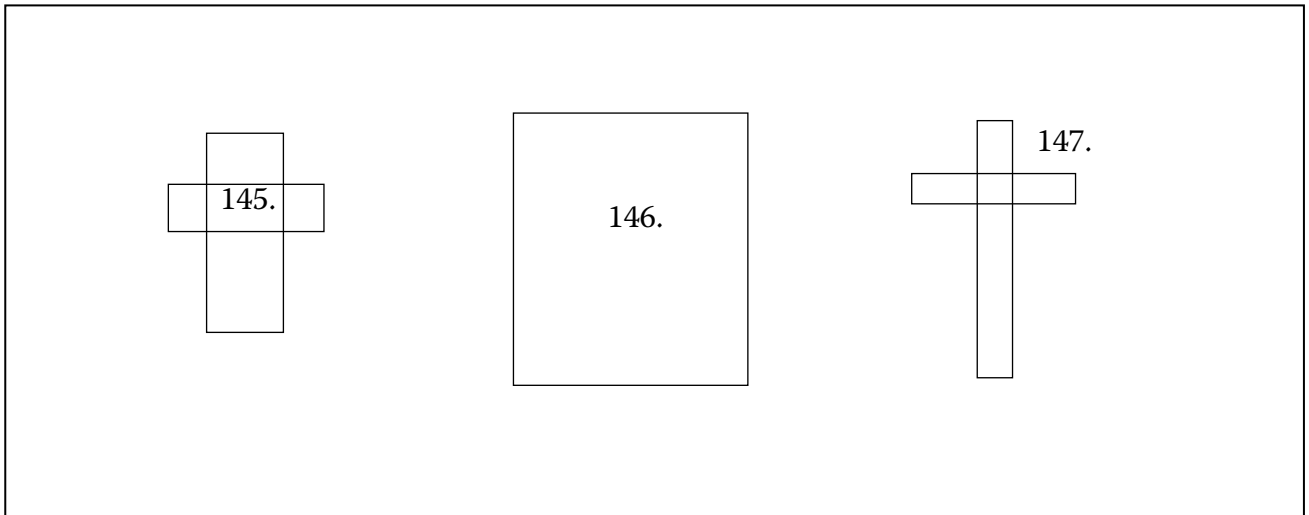
Ikoni kertoo Jumalanäidin ihmeellisestä ilmestymisestä Konstantinopolissa 900-luvun alussa. Saraseenit hyökkäsivät kaupunkia vastaan keisari Leo VI Viisaan hallitusaikana. Tällöin kaupungin asukkaat kokoonoutuivat rukoilemaan Blahernan temppeliin apua Jumalansynnyttäjältä. Yksi hartaimmista rukoilijoista oli Kristuksen tähden houkka Andreas ja hänen oppilaansa Epifanos. Kohotettuaan katseensa rukouksesta autuas Andreas ja Epifanos näkivät Jumalansynnyttäjän ja hänen ympärillään lukuisan joukon profeettoja, apostoleja ja enkeleitä. Jumalanäiti levitti viitansa suojellakseen kaupunkia ja sen rukoilijoita. Kaupunki pelastui viholisen hyökkäykseltä.

118. Pyhittäjä Afanasi Söntämäläinen
Marjaana Laatikainen, 2008, munatemperra puulle, 25 cm x 20 cm
119. Pyhittäjät Zosima, Savvati, Herman ja Filip Solovetskilaiset
Hanna Kilpiäinen, 2009, munatemperra puulle, 28 cm x 23 cm
120. Bogoljubovon Jumalanäiti, Pyhittäjät Sergei ja Herman Valamolaiset
Raija Kanninen, 2010, munatemperra puulle, 33 cm x 24,5 cm
121. Karjalan pyhittäjät
Meeri Kurola, 1998, munatemperra puulle, 40 cm x 32 cm
122. Karjalan Pyhät
Raija Kanninen, 2003, munatemperra puulle, 64 cm x 49,5 cm
123. Pyhä Kolminaisuus ilmestyy Aleksanteri Syväriläiselle
Ulla Sinimäki, 2009, munatemperra puulle, 26 cm x 21 cm
124. Jumalanäidin ilmestys Sergei Radonežiläiselle
Hanna Kilpiäinen, munatemperra puulle, 2010, 38 cm x 30 cm
125. Pyhittäjä Serafim Sarovilainen
Ritva Arponen, 2008, munatemperra puulle, 18 cm x 15 cm
126. Pyhittäjä Serafim Sarovilainen
Liisa Holst, 2009, munatemperra puulle, 40 cm x 25 cm
127. Autuas Ksenia Pietarilainen
Ritva Arponen, 2008, munatemperra puulle, 30 cm x 24 cm
128. Autuas Ksenia Pietarilainen
Tove Ahlbäck, 2009, munatemperra puulle, 31 cm x 24 cm
129. Autuas Ksenia Pietarilainen
Marjaana Laatikainen, 2009, 35 cm x 19,5 cm
130. Kerubi, Ei käsin tehty Kristus, Serafi
Liisa Rissanen, 2006, munatemperra puulle 3 kpl 40 cm x 32 cm
131. Jumalanäidin suojeelus
Ritva Koverola, 2007, munatemperra puulle, 46 cm x 39,5 cm

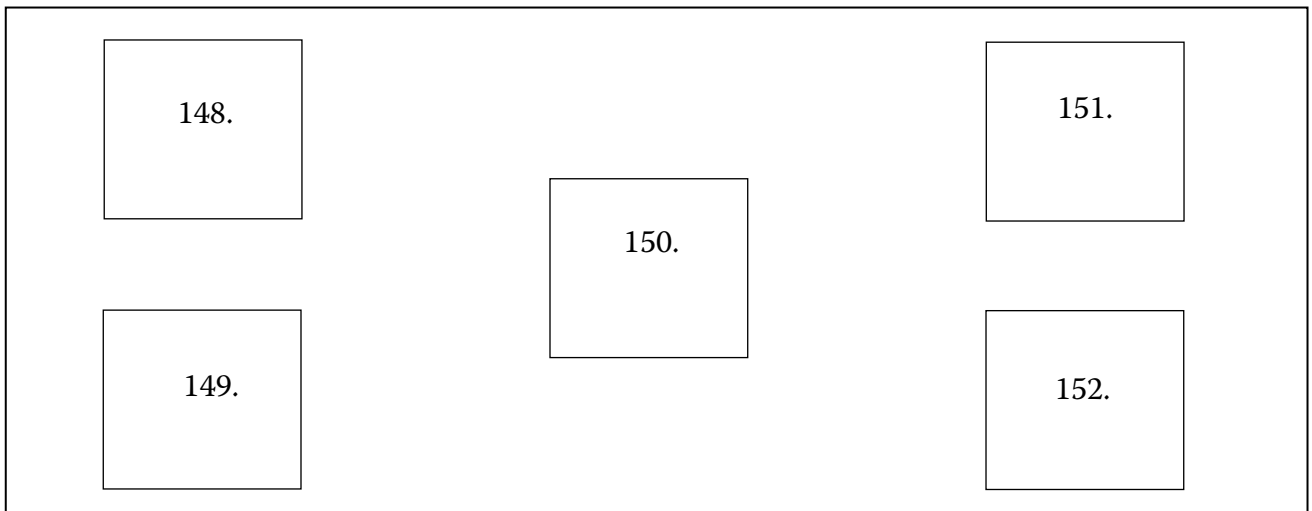
Vitriineissä esineistöä Suomen ortodoksisesta kirkkomuseota

132. Pyhä Nikolaos Ihmeidentekijä
1600-luku, messinki, emali
133. Pyhät marttyyrit Boris ja Gleb
1700-luku, messinki, Valamon luostari
134. Pyhä suurmarttyyri Georgios Voittaja
1600-luku, messinki
135. Triptyykki-ikoni: Jumalanäiti ”Kaikkien murheellisten ilo” ja 12 pyhää
1700-luku, messinki
136. Kristus Käsittätehty
1800-luku messinki, valmistettu Moskovassa, Kuopion museon talletus
137. Kristuksen tuonelassa käynti
1800-luku, messinki, Kuopion museon talletus
138. Triptyykki-ikoni: Kazanin Jumalanäiti ja neljä suurta juhlaa
1700-luvun loppu, messinki, emali, valmistettu Guslitsassa
139. Pyhä marttyyri Paraskeva
1800-luku, messinki, emali
140. Kaularisti
1700-luku, messinki, Kuopion kirkko
141. Triptyykki-ikoni: Deisis
1800-luku, messinki, valmistettu Moskovassa
142. Laajennettu deisis ja 12 pyhää
1600-1700-luku, messinki, Kuopion museon talletus
143. Triptyykki-ikoni: Deisis
1700-luvun loppu – 1800-luvun alku, messinki, Itä-Karjala
144. Risti-ikoni
1800-luku, messinki, emali

145. Puureliefi-ikoni
1700-luku, värjätty puu, Itä-Karjala
146. Ikoni: Älä itke minua äitini
1700-luvun jälkipuoli, tempera puulle, Valamon luostari
147. Käsiristi
1800-luku, puu, kehys leimaamaton hopea, Valamon luostari

148. Paramantia
1900-luku Valamon luostari, Heinävesi, puuvillapalttina, kirjonta
149. Paramantia
1900-luku Valamon luostari, Heinävesi, villasekoitepalttina, kirjonta
150. Paramantia ja puuristi
1900-luku Lintulan luostari, Palokki, villasekoitepalttina, kirjonta
Kuulunut nunna Augustalle.
151. Paramantia
1900-luku Lintulan luostari, Palokki, puuvillapalttina, kirjonta
Kuulunut nunna Augustalle.
152. Paramantia
1985, Pyhän Kolminaisuuden Lavra, Venäjä, Valamon luostari, Heinävesi,
puuvillapomsi, kirjonta
Paramantia on ollut isä Arsenin yllä munkiksi vihittäessä vuonna 1985.

LÄHTEITÄ JA KIRJALLISUUTTA

Arseni, arkkimandriitta, 1999. Ortodoksinen sanasto. Keuruu: Otava.

Arseni, pappismunkki, 1995. Ikonikirja. Keuruu: Otava.

Kirkkovuoden pyhät I-II, 1980. 2. p. Joensuu: Ortodoksinen kirjallisuuden julkaisuneuvosto.

Konttinen, Riitta – Laajoki, Liisa, Taiteen sanakirja, 2005. Toim. Kaarina Turtia. 2. p. Keuruu: Otava.

Ortodoksinen kalenteri pelastuksen vuonna 2011. 117. Vuosikerta. Ortodoksinen kirjallisuuden julkaisuneuvosto.

Pyhä Raamattu. Vuoden 1992 suomennos. Suomen piipiaseura.

Synaksarion-sarja, 2003-. Toim. munkki Serafim. Ortodoksinen kirjallisuuden julkaisuneuvosto.

Internet-lähteitä:

www.mospat.ru

www.ortodoksi.net

www.oca.org

NÄYTTELYN TYÖRYHMÄ

Katariina Husso, Raija Kanninen, Aino Lampio ja Tuulikki Likitalo/ Suomen Ikonimaalarit ry
Marja Louni, Leena Säppi ja Päivi Sturm/ Ortodoksinen kirkkomuseo
Eeva Poutanen ja Kiira Miesmaa/ Lapinlahden taidemuseo

Lapinlahden taidemuseo
Eemil Halosen museo
HALOSTEN MUSEOSÄÄTIÖ

